

Финансирано от
Европейския съюз

ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ

УРОЦИ ПО МЕДИЙНА И ДИГИТАЛНА ГРАМОТНОСТ, ЕЛЕКТРОННА БЕЗОПАСНОСТ И БОРБА С ФАЛШИВИТЕ НОВИНИ

**Проект „Формиране на умения за преподаване на
медийна грамотност и борба с фалшивите новини“**

2021-1-BG01-KA122-SCH-000033942

СЪДЪРЖАНИЕ

Фалшивите новини и как да ги разпознаем?	3
Медиите и аз	7
Как да разпознаем невярна информация?	11
Правила за поведение в интернет	16
Как да си създадем надеждна парола	18
Свързаност с интернет	20
Медийна грамотност – Авторско право	22
Медийна грамотност – Да вярвам ли на това, което виждам?	28
Медийна грамотност – Как да четем онлайн новини?	31
Медийна грамотност - Няма да повярвате! Какво е примамка за кликуване и как можете да я избегнете?	34
Медийна грамотност – Пропаганда	37
Безопасност и защита на личните данни в дигиталната среда	40
Фалшива новина	43
Безопасност в интернет	47
Как да се информираме по надежден и здравословен начин	51
Как да търсим информация за уроците си	55
Моите права като медиен потребител	59
Нетикет – етично поведение в социални мрежи	62
Дифузия	64
Замърсяване на въздуха	66
Окръжност. Дължина на окръжност	68
Пирамида	70
Онлайн тормоз	72
Ролята на свободните медии за демократичното общество	74
Онлайн изследователи	78
Олимпийските богове	80
Как да представяме личностите в историята?	82
Събиране на данни чрез социалните ни профили	85
Как да подбираме новините си	91
Как да намерим източник на снимка?	94

Фалшивите новини и как да ги разпознаем

Автор на урока: Деяна Пейкова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Английски език	Fake news and tackling disinformation	Социокултурни компетентности: Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст; разбира конкретни и необходими подробности от текстове и статии по определена тема;	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника.

Нови понятия: кликбейт; подвеждащо заглавие

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят показва снимка /Приложение 1/, публикация в Twitter, на която се вижда, как една акула плува свободно покрай магистралата в Хюстън и провокира учениците към дискусия да определят дали публикацията е истинска. Обръща внимание на броя на харесванията е 149 431, а споделянията 88 818 т.е. броя на потребителите, които смятат, че това вероятно е истина.

Въпросите, които учителя обсъжда с учениците биха могли да бъдат:

- What do you think the fake news is? /Какво мислите, че са фалшивите новини?/
- Как да разберете, когато ги видите? /How do you know when you see it?/
- Have you shared something that is not true? /Споделяли ли сте нещо, което не е вярно?/
- Has anyone you know ever shared something online that isn't true? /Някой, когото познавате, някога е споделял нещо онлайн, което не е вярно?/
- What do you do when you see fake news? /Какво правите, когато видите фалшиви новини?/

Дискусията се провежда на английски език като по този начин учениците развиват езиковите си умения и обогатяват речника си с термини, свързани с фалшивите новини.

Основна дейност №1

На учениците се представя уебстраниците <https://www.snopes.com/about/> и www.factcheck.bg и се разяснява, че това са независими платформи за проверка на фактите, които са в основата на новини в медиите, изказвания и публикации в социалните мрежи. Factcheck е българската платформа за проверка на фактите, разработвана по инициатива на Асоциацията на европейските журналисти – България. Редакторите на сайта избират твърденията, които да проверяват, според актуалността и обществената значимост на всяка от темите или източника им.

На учениците се показва как да се търси изображение чрез Google и сайта Tin Eye. Използва се следното видео на английски език:

<https://www.youtube.com/watch?v=N2gvftREMU>

Учениците следват указанията на учителя и откриват, че всъщност изображението /Приложение 1/ е фалшиво, а на истинската снимка /Приложение 2/ акулата наистина е истинска. Учениците откриват, че акулата, плуваща през наводнената магистрала, е фалшива. За да стигнат до този извод, учениците проучват и четат информация в различни източници на английски език и развиват езиковите си умения и умения за търсене и анализиране на информация.

Акулата първоначално е била снимана от известния фотограф на National Geographic Томас П. Песчак край бреговете на Южна Африка преди повече от 10 години. На своя уебсайт Песчак обяснява, че е работил с Trust of White Shark Trust повече от 10 месеца, за да заснеме изображения на бели акули в Южна Африка, които биха помогнали за изобразяването на текущите научни изследвания.

Учениците установяват, че информация за тази акула има и в български сайтове.

Основна дейност №2

Учениците гледат видеоурок на тема [How to avoid Fake News? - YouTube](#)

Провежда се дискусия какво да се прави, за да се предпазим от фалшиви новини. Дискусията се провежда на английски език, с което се подобряват и комуникативните умения на учениците на чужд език по съвременни теми.

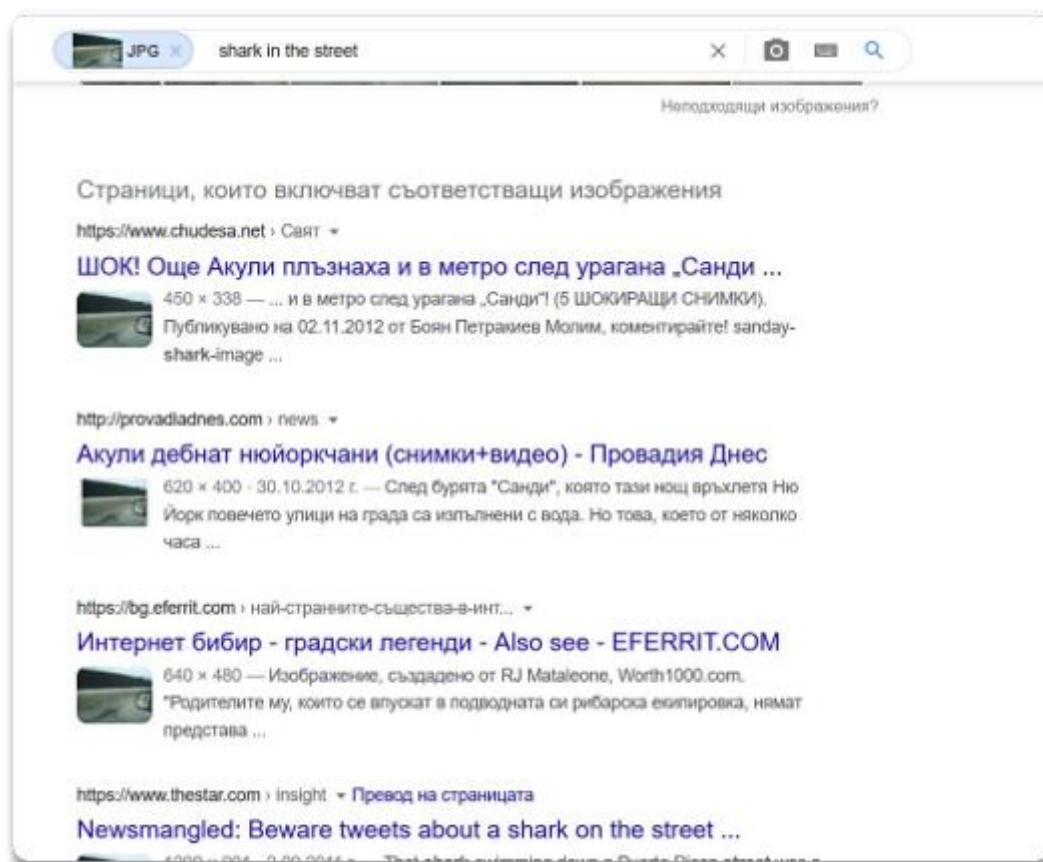
Приложение 1:

Приложение 2:

Приложение 3:

Източници за разработка на урока:

<https://aej-bulgaria.org/wp-content/uploads/2020/01/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B2-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%8F-2019.pdf>
www.gramoten.li

Презентация: https://ouhrsmirn-my.sharepoint.com/:p/q/personal/devana_smirnenski_com/EW9TyQubyK1Mrft62NdJVIBRdt1pWcxgxYS_Vpy8xlpxA?e=u7A9Yf

Линк към видеоурок: [How to avoid Fake News? - YouTube](#)

Медиите и аз

Урок за I клас

Автор на урока: Юлия Балабанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Медиите и аз	Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст. Умения за учене: Подбира информация от различни източници, за да изпълни конкретна задача. Социални и граждански компетентности: Участва в дискусия. Работи в група. Познава професии.	Формиране на умения използване на информация от различни източници. Посочва примери за различни видове информация и източници на информация.

Нови понятия: медия, информация

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят чете кратка статия от списание. Задава конкретни въпроси към статията.

Въпрос: От къде получихме тази информация?**Брейнсторм:** От друго място можем ли да получим подобна информация?

На дъската се записват отговорите (Радио, телевизия, онлайн издания, телефон, вестници, книги)

Въвежда се понятието медии.

Основна дейност №1

Учителят въвежда понятията електронни медии и печатни медии.

Деца се разделят на групи по 4 ученици. Учителят им раздава снимки на различни медии. Задачата на децата е да ги разделят на електронни и печатни.

Групите представят своите решения и чрез дискусия се обобщава по какво се различават видовете медии.

Основна дейност №2

Къде се произвежда медийно съдържание? (телевизионно и радио студио, редакция на списание/вестник, интернет – онлайн медии)

Какви хора участват (част от тях виждаме и чуваме, други - не)?

На учениците се показват 4 картини в интернет. Тяхната задача е да познаят на кое място каква медия работи. Чрез беседа се разясняват някои от професиите в дадените обекти.

Затвърдяване

Игра „Репортер“:

Дете с микрофон интервюира останали деца, със задачата да разбере кой от кои медии най-често черпи информация.

Прави се обобщение кои медии децата използват най-често в своето ежедневие.

Как да разпознаем невярна информация?

Урок за III клас

Автор на урока: Юлия Балабанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Как да разпознаем невярна информация?	Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст. Умения за учене: Подбира информация от различни източници, за да изпълни конкретна задача. Социални и граждански компетентности: Участва в дискусия, беседа.	Формиране на умения използване на информация от различни източници. Посочва примери за различни видове информация и източници на информация.

Нови понятия: невярна информация, факти

Ход на урока:

Въведение

Игра: Истина или измислица?

Избери (посочи) ситуацията, която не е реална.

Показват се 4 картини.

Каква е разликата между разказ за събитие и мит, между възможна (правдоподобна) ситуация и измислена? Децата трябва да разпознаят изображението в долния ляв ъгъл като измислица.

Основна дейност №1

Показват се петте сетива.

Въпрос: С кои сетива възприемаме информацията от различни медии?

Провежда се дискусия за различните медии.

Какво се случва, ако не видим някой кадър или ако погледнем към даден обект от различни ъгли? Можем ли да “помиришем” описанието на храна и миризми или си ги представяме?

Развален телефон - когато не чуеш добре част от информацията, ти неволно я изменяш.

Така се появява невярна информация.

Основна дейност №2

Показва се изображение.

Задача: Открий пингвин.

Търсеното животно е изобразено картинно, липсва в думите.

Показва се второ изображение>

Задача: Открий заек.

Търсеното животно е “изобразено” в текста.

Ориентация в мултимодална среда - част от информацията е в изображението, друга в текста. Може да има аудио, таблици и др.

Деца правят извод, че дадена информация трябва да се проверява много добре и да се гледа и търси внимателно.

Основна дейност №3

Тестови задачи:

1. Проверка на факти.

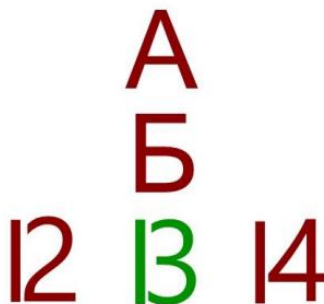
Мария твърди, че навън вали, а Ники - че грее слънце. Как да разбере кой казва истината?

- а) Ники, защото заедно играем игри в интернет.
- б) Мария, защото ми показва прогноза за времето на телефона си.
- в) Ще попитам Йоан.
- г) Ще погледна през прозореца, за да проверя сам.

Деца трябва да се стремят да печелят доверието на другите и не пълната липса на доверие в казаното от другия е посланието в тази ситуация.

Примерът е забавен начин децата да разберат, че не би трябвало да пестят усилия да проверяват каква е реалността, особено когато усетят, че някой им съобщава непроверена или умишлено подвеждаща информация.

2. Какво означава символът в зелено?

- а) Буквата "В"
- б) Цифрата "13"
- в) И двете
- г) Зависи от контекста - трябва да се потърси допълнителна информация, която да разкрие вложения смисъл

Защо контекстът е важен? Какво се случва с речта, когато бъде извадена от контекст? Как да тълкуваме информация и да не правим прибързани изводи на базата на изолирано заглавие, изображение без подробно описание, откъс, нечий преразказ за дадено събитие.

1. Къде е най-вероятно да се натъкна на невярна, умишлено подвеждаща информация?

- а) По телевизията
- б) По радиото
- в) Във вестник или списание
- г) В социалните мрежи - там информацията е най-много, контролът - най-слаб, всеки може да публикува

Днес почти всеки може да създаде и публикува някакво съдържание съвсем сам, като напише текст, заснеме видео, качва в уебсайт, рекламира в социалните мрежи. Но медийната продукция обикновено се създава от екипи - кой каква роля има, кои хора са на ръководни длъжности? Ако се смени редакторът на дадена медия ли режисьорът на даден филм, оказва ли това влияние върху съдържанието? Каква е разликата между предаване на живо и предаване на запис?

Затвърдяване

 провери източника Проучи сайта, в който си попаднал - кой стои за него, оставил ли е контакт?	 отвъд заглавието Заглавието може да звучи стряскащо, за да привлече внимание. Прочети целия текст.
 провери автора Потърси други публикации на автора. Заслужават ли доверие? Истински ли са?	 проучи източниците Отвори дадените в текста връзки. Провери дали действително подкрепят твърденията в него.
 провери датата Препубликуването на стари новини не означава, че са релевантни на актуални събития	 дали не е шега? Ако звучи твърде абсурдно, публикацията може би е сатирична. Проучи внимателно сайта и автора.
 обективен ли съм? Запитай се дали собствените ти вярвания и убеждения не влияят на преценката ти.	 попитай експертите Потърси компетентно мнение на специалист или потърси новината в сайт за проверка на факти.

Правила за поведение в интернет

Урок за II клас

Автор на урока: Юлия Балабанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Правила за поведение в интернет	Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст. Умения за учене: Подбира информация от различни източници, за да изпълни конкретна задача. Социални и граждански компетентности: Участва в дискусия, беседа. Работи в група. Знае каква информация трябва и не трябва да споделя в интернет.	Познава основните компоненти на дигиталното устройство и правилата за защита в интернет.

Нови понятия: безопасен интернет, виртуално пространство

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Въпрос: Какво в интернет ви кара да се чувствате така?

Дискусия:

Какво в интернет ви кара да се чувствате радостни, изненадани, гневни или тъжни? Дайте примери. Какво ви е накарало да се чувствате така?

Как мислите, че вашето поведение в интернет влияе на другите?

Какво може да ви предпази от това да се чувствате гневни, изплашени, тъжни?

Основна дейност №1

Деца гледат клип:

https://www.youtube.com/watch?v=bQy-DM56_NM

Основна дейност №2

Предлагат правила за безопасност в интернет, които учителят записва на дъската.

1. Проверявам дали тези, които ми пишат или искат приятелство са реални хора и не общувам с непознати.
2. Не отварям линк, за който не знам какво съдържа.
3. При нужда търся помощ в www.safenet.bg.
4. Не вярвам на всяка информация в интернет.
5. Не предоставям личните си пароли и данни (име, адрес).
6. Не правя плащания в интернет.
7. Уважавам всеки във виртуалния свят. Нещата, които правя, не трябва да вредят на други хора.

Основна дейност №3

Деца се разделят на 7 групи и рисуват изображения към правилата, за да направят табло, което да се окачи в класната стая.

Затвърдяване

Игра: Вярно ли е че? (Ако е вярно, децата пляскат веднъж с ръце, ако е невярно – пляскат два пъти)

Трябва да предоставяме лична информация в интернет на всеки, който ни я поиска.

В интернет има хора, които са недобронамерени.

За да платим нещо в интернет, трябва да извикаме родител.

Трябва да избираме трудни пароли в интернет.

Всички линкове, които получаваме за безопасни.

Даваме приятелство на всеки, който ни поиска такова.

Как да си създадем надеждна парола

Урок за II клас

Автор на урока: Юлия Балабанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Как да си създадем надеждна парола	Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст. Умения за учене: Подбира информация от различни източници, за да изпълни конкретна задача. Социални и граждански компетентности: Участва в дискусия, беседа. Знае каква информация трябва и не трябва да споделя в интернет.	Познава основните компоненти на дигиталното устройство и правилата за защита в интернет.

Нови понятия: парола, потребителско име, хакер

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Използва се таблото, направено от децата в предходен урок за правилата за поведение в интернет. Едно от правилата е: Не предоставям личните си пароли и данни (име, адрес).
Основна дейност №1
Дискусия Вниманието се насочва към това, че когато се създава профил в интернет, се използва потребителско име и парола.

Когато си правим регистрация в социална мрежа, сайт или форум, преди да въведем желаната от нас парола, често до полето, маркирано с червена звездичка, срещаме забележката: „Паролата е твърде слаба“. Какво е правилото за „силна парола“, какви са тайните съставки и има ли конкретни стъпки, които да следваме в изготвянето на сигурна парола?

Силна е паролата, ако не е значеща дума.

Силна е, ако е дълга.

Учителят предлага на децата да си измислят цяло изречение, което често използват или за нещо което обича, да го напишат на лист и да го запомнят. След това взимат първите букви на всяка дума и така става парола, която не означава никаква дума.

Още по-добре би било, ако в изречението има цифри и символи.

Дава се пример на дъската.

Например: **Аз живея на улица Симеон #24**

Така паролата би била: **АжнуС#24**

Дава се време за работа.

Затвърдяване

Въпрос: Как да се предпазим от това, някой да ни разкрие паролата и да влезе в профила ни?

Като си измислим сложна парола, не я предоставяме на никого, не я записваме никъде, а я помним.

Колкото по-дълга е паролата ви, толкова повече време и усилия отнема на хакерите да я разгадаят.

Свързаност с интернет

Урок за III клас

Автор на урока: Юлия Балабанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Свързаност с интернет	Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст. Умения за учене: Подбира информация от различни източници, за да изпълни конкретна задача. Социални и граждански компетентности: Участва в дискусия, беседа.	Използва основни понятия, свързани с интернет и медийното пространство.

Нови понятия: свързаност

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
На дъската е написано следното изречение: Вчера направих един пост в онлайн медия . Дете трябва да обясни какво се казва в това изречение. Разяснява подчертаните думи.
Основна дейност №1
Дискусия Да си онлайн не е много по-различно от това да попаднеш на напълно непознато място, в непознат град, без карта. Или да играеш нова игра - в игрите обикновено няма правила, човек се учи да играе и вдига нива на принципа опит - грешка. В хода на играта се развива усет, рефлексии, умения, знания. Извън игрите обаче някои грешки

могат да струват много скъпо, затова трябва да притежаваме способност да откриваме, разпознаваме, анализираме, оценяваме, разобличаваме, да се предпазваме от рискове и да знаем къде да търсим забавление и знания. Как да се включим в цифровото общество? Как да се ориентираме и разбираме?

Основна дейност №2

Учителят изписва познати думи и фрази на дъската. Децата трябва да ги заменят с техни синоними, които се използват в интернет пространството.

Свързаност с интернет - **Онлайн/Офлайн**

Видеоигри - **Интерактивен софтуер**

Телевизия, радио - **Електронни медии**

Вестници, списания - **Печатни медии**

Сайтове - **Онлайн медии**

Забранено сваляне и разпространяване - **Пиратство**

Унижаване на друг човек в интернет - **Кибертормоз**

Имена, адрес, ЕГН - **Лични данни**

Четене с разбиране - **Критично мислене**

Публикация в социална мрежа - **Пост**

Личен сайт с авторски текстове - **Блог**

Видеоклипове - **Влог**

Излъчване онлайн - **Стрийм**

Програма, с която се унищожават или крадат данни - **Вирус**

Програма за разглеждане на сайтове – **Браузър**

Сайтове, които източват лични данни – **Фишинг**

Умение да се

Тези, които децата не ги знаят, учителят ги допълва накрая.

Затвърдяване

<https://create.kahoot.it/details/204800b8-ef5c-46dc-9b4a-e4eb11d60f14>

Медийна грамотност – Авторско право

Автор на урока: Снежана Кръстева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Гражданско образование	Авторско право	Социокултурни и граждански компетентности: Учениците научават за правата и отговорностите, които имат, когато става въпрос за дигиталната информация, която създават и използват онлайн.	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника. В процеса на търсене ученикът бързо преценява доколко източниците, до които достига, са достоверни, свързани с целта, актуални и разпознава сигналите за риск.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1
1. Учениците гледат клипчето: https://ucha.se/watch/10953/tvorchestvo-intelektualna-sobstvenost-i-avtorsko-pravo 2. Учениците се разделят по двойки и обсъждат термините „автор“ и „плагиатство“ 3. Учениците споделят своите идеи и обсъждат с учителя новите термини. 4. Посочваме на учениците, че всички те са творци. Помислете за момент, в който сте създали нещо, когато сте записали идея, направили сте снимка или видео на нещо, направили сте произведение на изкуството или сте качили нещо, което сте направили в интернет. 5. Дискутираме техните „творби“. 6. Въпрос: Какво ще кажете за момент, когато сте използвали творението на някой друг онлайн, като изображение или цитат от статия? 7. Подканваме учениците да споделят. Обясняваме, че когато създаваме нещо, то автоматично е наше. Имаме защита, за да сме сигурни, че другите не използват нашата работа и казват, че е тяхна. Тази защита се нарича авторско право.

Основна дейност №1

1. Въпрос: Чували ли сте за термина "авторско право"? Какво ви идва наум, когато чуete тази дума? Редувайте се да споделяте с партньор.
2. Поканете двама или трима ученици да споделят. Дефинирайте авторското право като правна защита, която създателите имат върху нещата, които създават.
3. Учениците се разделят по двойки и попълват **РАБОТЕН ЛИСТ 1**.
4. Преглеждаме заедно отговорите на учениците от Част 1 .
5. Обсъждаме дефинициите на различните термини от работния лист.

Авторско право: Няма значение дали дадено произведение е на хартиен носител или цифрово, то все още е защитено с авторски права. Редовното авторско право (с този символ) означава, че трябва да получите разрешение от създателя, за да използвате произведението.

Лиценз: Създателите могат да избират какъв вид лиценз за авторски права искат. Те могат да определят колко строги или отворени да бъдат за другите, които използват, споделят, променят или печелят пари от работата си.

Creative Commons е лиценз за авторски права, който позволява гъвкавост в начина, по който другите използват произведението (като например да копират, променят или печелят пари от него).

Приписване: Цитирането е формална версия на приписване с много специфична информация за работата.

Плагиатство: Когато не цитирате името на създателя на произведението, това е като кражба.

6. Учениците отново се разделят на групи и работят по [Част – 2 от работния лист](#). Изяснете, че учениците трябва да обсъдят идеите си като група, преди да запишат отговорите си.
7. Обсъждаме заедно техните мнения.
8. Задаваме въпроса: Смятате ли, че авторското право е важно? Защо има значение кой получава кредит за нещо?
Учениците отговарят. Подчертаваме, че в допълнение към конкретните ползи като пари или слава, има и справедливост: Ако някой положи усилия и време, за да създаде нещо, този човек заслужава да получи кредита и да има думата за това как се използва.
9. Подчертаваме, че като дигитален гражданин и създател имате право да решавате как творческата ви работа е защитена с авторски права. Но вие също имате отговорност за това как използвате работата на другите.

Основна дейност №2

- Задаваме въпрос: Да речем, че правите доклад за историята на Световното първенство. Търсите в Google изображения и намирате перфектното изображение на лудо крещящ фен, който искате да използвате в доклада си. Как ще решите дали можете да го използвате или не?

Учениците отговарят. Подчертаваме, че преди да използвате каквито и да било изображения или нечия творческа работа от какъвто и да е вид, учениците трябва да следват практиката "Попитайте и припишете".

- На дъската чертаем таблицата:

ПИТАЙ	АТРИБУТ
• Какъв вид лиценз за авторски права има творческата работа? • Трябва ли да получа разрешение от създателя, за да го използвам? • Направете търсене на изображение, и опитайте да намерите оригиналния създател на изображението. • Ако снимката има редовни авторски права, изпратете имейл или се свържете със създателя, за да поискате разрешение.	• Предоставил ли съм признание на създателя? • Ако получите разрешение, осигурете приписване, като посочите автора и датата. • Също така добавете връзка обратно към източника на снимката. Можете също така да използвате цитат.

•
"Попитайте и припишете" означава, че преди да използвате снимка онлайн, трябва да:

"Попитайте" какъв вид лиценз за авторски права има дадена снимка и дали имате нужда от разрешение, за да я използвате, и ако лицензът ви позволява да го използвате, уверете се, че сте го "приписали" на създателя му. Учениците правят обратно търсене на изображението, за да се опитат да намерят оригиналния създател на изображението.

Ако снимката има редовни авторски права, изпратете имейл или се свържете със създателя, за да поискате разрешение.

Източници за разработка на урока:

[News and Media Literacy Resource Center | Common Sense Education](#)

Приложение 1:

РЕЧНИК

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ:

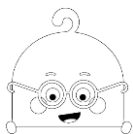
Собственост върху нещо, което създавате, което ви дава право да определяте как другите могат да го използват.

АВТОРСКО ПРАВО: © Създателите слагат този знак - правна защита, над нещата, които създават.

ЛИЦЕНЗ: Ясен начин за дефиниране на авторските права върху творческо произведение, така че другите да знаят как могат да го използват.

АТРИБУТ: За да се даде кредит на лицето, което е създадо нещо, като например споменаване на името на автора и датата или цитиране.

ПЛАГИАТСТВО: Използване на нечия творческа работа, буквално, без приписване.

Работен лист: Част 1

Прочетете всеки термин на глас с вашата група. След това използвайте речника, за да завършите абзаца. Попълване на празното място.

Попълване на празното място

Том прави готина снимка на парад в града си. Тази снимка вече е
негова _____ .

Той го публикува на сайта си за снимки, но не посочва, че снимката
има _____ .

Така че хората трябва да приемат, че е _____ .

Няколко дни по-късно Том вижда снимката си на сайта на
местната пицария. Те не бяха
оставили _____ на снимката.

И не са поискали разрешението му да я използват, което е _____ .

Приложение 2:

Работен лист: Част 2

Работете с вашата група, за да завършите двата въпроса за размисъл по-долу.

1. Какво трябва да направи Том в тази ситуация?

2. Ако вие бяхте Том и направихте тази снимка, как бихте искали другите да могат да я използват? Бихте ли искали другите да могат да направят следното? Опишете с коя(и) от следните ситуации бихте се съгласили и обяснете защо..

Да я копират?

Да я променят?

Да спечелите пари от нея?

Медийна грамотност – Да вярвам ли на това, което виждам?

Автор на урока: Снежана Кръстева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Гражданско образование	Да вярвам ли на това, което виждам?	Социокултурни и граждански компетентности: Деца да разберат, че мрежата е пълна със снимки и дори видеоклипове, които са цифрово променени. И често е трудно да се каже разликата между това, което е реално и това, което е фалшиво.	Осъзнаване, че снимките и видеоклиповете могат да бъдат променяни цифрово. Идентифициране на различни причини, поради които някой може да промени снимка или видеоклип. Анализиране на променените снимки и видеоклипове.

Ход на урока:

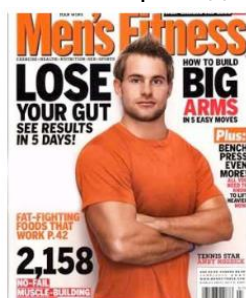
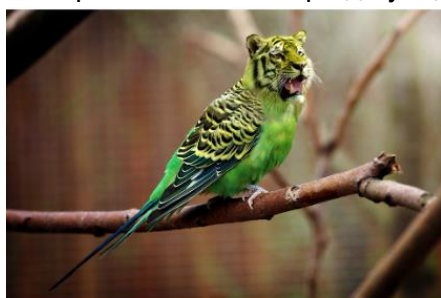
Въвеждаща дейност №1

1. Проектираме изображение на лимон и питаме: Представете си, че някой е публикувал тази снимка на лимон онлайн. Смятате ли, че лимонът е истински или фалшив?

2. Провеждаме гласуване в класната стая за това дали учениците смятат, че снимката е реална или фалшива. Насърчаваме ученици от двете страни (реални и фалшиви) да обяснят своите разсъждения.
3. Обясняваме, че тази снимка наистина е променена на компютър. Alter (Промени) означава да промените начина, по който изглежда нещо, понякога с компютър или други цифрови инструменти. Дори и да добавите оцветител за храна, лимонът няма да изглежда така. Друг начин да се каже това е, че тя е "дигитално променена".
4. Насърчаваме децата да помислят защо тази снимка е променена по този начин? Какъв е човекът, който я е променил, какво се е опитал да постигне? Учениците обсъждат идеите си по двойки.

5. Учениците споделят отговорите си. Примерните им отговори могат да бъдат: за да привлекат вниманието им, да бъдат креативни или да ги накарат да повярват в нещо, което не е вярно.
6. Обясняваме, че има много причини, поради които някой може да промени снимка или видео. Понякога хората променят снимките, само за да бъдат креативни и да се забавляват. Друг път го правят да накарат хората да повярват в нещо. Това се нарича убеждаване.
7. Показваме две снимки и обясняваме: Един от начините да разберете защо е направена промяна е да видите колко очевидна е промяната. Понякога, когато е наистина очевидно, целта е да се забавлявате или да бъдете креативни, като този тигър-папагал отляво. Когато не е толкова очевидно, понякога намерението е по-скоро да убедите, като този образ вдясно.

Основна дейност №1

1. Показваме снимки на учениците и ги питаме какво е променено на тези снимки? Защо мислите, че са променени?

2. Поканваме учениците да отговорят. Обясняваме на учениците, че изображение е пример за ретуширане на снимки, което е, когато снимката е цифрово променена, за да подобри начина, по който изглежда някой или нещо. Ретуширането на снимки често се използва в рекламата, където снимките на хората се променят, за да изглеждат по-слаби, да имат по-чиста кожа или да изглеждат по-млади. Рекламите са съобщения или снимки, които са направени, за да убедят някого да купи определен продукт.

3. Питаме учениците, защо рекламодателят би направил тези видове промени в изображението? И обсъждаме отговорите им.
4. След това събираме учениците в групи от по четирима и им раздаваме работни листове с променени снимки. Няколко групи работят по едно и също изложение.
5. Обясняваме на учениците, че ще имат 10 минути, за да работят заедно, да обсъдят въпросите и да им отговорят.
6. След това групите споделят пред останалите своята работа.

Основна дейност №2

1. Сега, когато знаем, че изображенията могат да бъдат цифрово променени, виждали ли сте някога видеоклип, който е бил променен, за да изглежда като нещо, което не е?
2. Учениците споделят своя опит.
3. <https://youtu.be/DLcKDq5FpFk>
4. Пускаме на учениците видеото и питаме как беше променено това видео? Защо мислите, че Зак Кинг е създал това видео? Редувайте се да споделяте идеите си с партньора си.
5. Показваме на учениците друго видео от Зак Кинг – „Как да пътувате на стоп“. Това видео също е много кратко. Гледаме го няколко пъти, като първото, за да могат да го осмислят.
6. <https://youtu.be/TttDafkNzWA>
7. Учениците обсъждат по между си защо е създадено това видео и след това се редуват да изказват мнения пред другите.
8. Току-що видяхме много примери за снимки и видеоклипове, които бяха променени. И имаше много различни причини за тези промени. Какво мислите за промяната на снимките? Добре ли е да се направи? Зависи ли от вида на промяната? Как така? Учениците споделят отговорите си.

Приложение 1:

Всички приложения могат да бъдат изтеглени от следния линк: [ФАЛШИВА СНИМКА](#)

Същите могат да бъдат достъпни чрез сканиране на QR кода:

Приложение 2:

<https://youtu.be/DLcKDq5FpFk>

<https://youtu.be/TttDafkNzWA>

Източници за разработка на урока:

[News and Media Literacy Resource Center | Common Sense Education](#)

Медийна грамотност – Как да четем онлайн новини?

Автор на урока: Снежана Кръстева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Гражданско образование	Как да четем онлайн новини	Социокултурни и граждански компетентности: Децата намират и четат новини по много различни начини. Но проучванията показват, че те не са много добри в тълкуването на това, което виждат. Как можем да им помогнем да станат по-добри? Обучението на вашите ученици за структурата на онлайн новинарските статии е важно място за начало.	Разбират целите на различните части на онлайн страницата с новини. Определят частите и структурата на онлайн новинарска статия. Научават за неща, за които да внимават, когато четат онлайн новинарски страници, като спонсорирано съдържание и реклами.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
1. Питаме учениците: когато искате да получите последните новини, къде търсите? Учениците могат да кажат, че получават новини от своите родители, учители, телевизия, вестници и т.н. 2. Дефинират новините като нова информация за скорошни или важни събития. 3. Показваме снимка на новинарски сайт (приложение – 1) и подканяме учениците да вдигнат ръка, ако някога са виждали новинарски сайт като този преди. 4. Поканваме двама до трима ученици да споделят къде са го видели. Проследяваме, като попитате дали си спомнят коя новинарска статия са прочели на страницата с новините. Ако е необходимо, изяснете, че дадена статия е писмена история във вестник, в списание или в онлайн новинарски уебсайт. Всяка част от онлайн новинарска статия има име и цел. Четенето на новини онлайн може да бъде трудно, защото има много неща, които може да изглеждат като новини, но не е така. Така че е важно да научите разликата! 5. Използваме тази замявка като възможност да преценим предварителните познания на учениците за елементите на онлайн новинарска статия и да получим представа за цялостното им ниво на новинарска грамотност.

6. Посочваме заглавието на новинарската статия от дъската. Помолете доброволец да прочете заглавието на глас на класа. Питаме децата каква според тях е целта на едно заглавие в новинарска статия?

Основна дейност №1

1. Раздаваме на всеки ученик карта от предварително нарязаните карти MIX от [работния лист](#).

2. Ще направим микс активност. Ще идентифицирате частите на онлайн новинарска статия и на новинарски уебсайт. Всяка част от статията има три елемента. Вашата работа е да използвате уликите на картите, за да намерите другите си двама партньори, за да сформирате група от трима.

- Всеки от вас има карта, на която пише или името на част от новинарска статия, описанието или целта.
- Има по една от всеки тип карта (име, описание и цел) за всяка част от статията. Например заглавието има карта с име, карта с описание и карта за цел.
- За да намерите групата си, сдвоете се с хора и се редувайте да четете картите си на глас един на друг. Потърсете улики на картите си (като подобни думи или идеи), които да ви помогнат да решите дали картите ви принадлежат към една и съща група.
- След като намерите съвпадение, работете заедно, за да се опитате да намерите третия човек, който принадлежи към вашата група.
- След като намерите вашата група от трима, седнете заедно и се пригответе да прочетете информацията си на класа.

3. Даваме на учениците пет минути да намерят своите групи.

4. Ако учениците имат затруднения при намирането на своята група, използват иконата за улика на картата в долния десен ъгъл. Те са уникални за всяка група и могат да помогнат на учениците да потвърдят, че са намерили правилното съвпадение.

5. Казваме на учениците, че всяко име, описание и цел на онлайн новинарска статия и уебсайт, ще бъдат разгледани. Когато сме се уверили, че всеки е намерил правилните си партньори, децата прочитат картите си на класа.

6. Обясняваме, че е важно да знаят разликата между новинарска статия и други части на новинарски уебсайт, които представляват търговски интереси. Определяме търговията като предназначена за печелене на пари.

Основна дейност №2

1. Питаме децата защо смятат, че е важно да знаят различните части на онлайн новинарска статия и уебсайт? За да ви помогнат да разберете статията, защото те ви казват за какво се отнася статията, или така знаете кои части са статията и кои не. Подчертаваме важността на това да бъдат информирани и да разберат как работят онлайн новинарските статии.

2. Раздаваме празен лист хартия на всеки ученик. Показваме видеото на Reading News Online. Казваме на учениците да запишат две или три неща, които видеото

казва, за да внимават, когато четат новини онлайн.

https://video.commonsemmedia.org/education/5.6_ReadingNews_Online_SITE.mp4

3. Учениците споделят бележките си за това за какво да внимават, когато четат новини онлайн. Отговорите могат да включват:

- URL: Винаги проверявайте два пъти, за да сте сигурни, че всъщност сте на страницата, която търсите.
- Заглавия: Понякога преувеличават или казват нещо различно от статията, за да ви накарат да кликнете върху тях.
- Раздели: Ако искате фактите, просто се уверете, че не сте на статия за мнение.
- Byline: Ако няма ред или дата, статията може да не е надеждна.
- Изображения (или видеоклипове): Може да са твърде луди, за да са истина, или подвеждащи, или може да са реклами.
- Свързани статии: Може да са мнения или други неща, които не са новинарски статии.
- Спонсорирано съдържание: Може да включва шокиращи заглавия или изображения, за да ви накара да кликнете върху тях.
- Реклами: Могат да бъдат прикрити, за да изглеждат като новинарски статии. Не им позволявайте да ви заблудят.
- Коментари: Отворени са за всеки да публикува, дори ако това, което има да каже, е подло или напълно невярно.

4. Раздаваме на учениците [работни листове](#), ножици и лепило, прочитаме указанията на глас и помагаме на всички групи, които може да се нуждаят от помощ. Оставяме на учениците 10 минути за работа.

5. Събираме етикетираният листове на учениците. Уточняваме правилните отговори и изясняваме всяко погрешно етикетирание.

Приложение 1:

https://video.commonsemmedia.org/education/5.6_ReadingNews_Online_SITE.mp4

Приложение 2: налични тук <https://bit.ly/3mskcPx>

За достъп до ресурсите, сканирайте QR кода:

Източници за разработка на урока: [News and Media Literacy Resource Center | Common Sense Education](#)

Медийна грамотност - Няма да повярвате! Какво е примамка за кликване и как можете да я избегнете?

Автор на урока: Снежана Кръстева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Гражданско образование	Примамки за кликване (кликбейт)	Социокултурни компетентности: Да определим "пропастта в любопитството". Да използват стратегии за избягване на примамка за кликване.	Да разберем как примамката за кликване използва празнината на любопитството, за да привлече вниманието ни.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1

1. Проектираме примерите за заглавия за примамка за кликване на учениците на и питаме: Кое от тези заглавия бихте кликнали първо? Защо? Редувайте се да споделяте отговора си с партньора си.

Go Ahead and Play that Video Game: It's Might Actually Be Good For You

You Should Never Brush Your Teeth Without This Trick

80% of Kids Love Cupcakes: New Study Shows Why

You Won't Believe This! The Children's Story That's Actually True!

2. Всичко те са заглавия, върху които може да се кликне, но ще гласуваме, за да видим кое заглавие най-много хора биха кликнали първо. Учителя чете заглавието, а учениците, които са го избрали за първо кликване вдигат ръка.
3. Прочитаме всеки пример и преброяваме броя на гласовете за всеки от тях. След това препрочитаме заглавието с най-много гласове и искаме аргументация от децата: За тези, които избраха този, защо? Какво привлече вниманието ви?

4. Учениците споделят защо биха кликнали. Опитваме се да ги накарате да определят каква информация конкретно се надяват да намерят.
5. Обясняваме, че всички тези заглавия са създадени, за да се опитат да ви накарат да кликнете върху тях. Те правят това, използвайки нещо, наречено „Пропастта на любопитството“. „Пропастта на любопитството“ е желанието на хората да разберат липсващата информация.
Например, помислете за любимия си актьор или певец. Чудили ли сте се някога къде са родени? Или какво обичат да правят в свободното си време? Защо мислиш, че се интересуваш от това? Това е така, защото умът ви не обича да има липсващи парчета или "пропуски" в нещата, за които знаем. Всяко от тези заглавия кара мозъка ви да мисли, че има празнина в нещо, за което вече знаете.

Основна дейност №1

1. Раздаваме на учениците работни листове и обясняваме, че те ще разглеждат примери за заглавия, които използват празнината на любопитството, за да привлекат вниманието им.
2. Позволяваме на учениците една минута да обсъдят примерите по двойки. Подканваме ги да идентифицират конкретни думи в заглавието, за които вече имат известни познания.
3. Каква празнина в знанията казва това заглавие, че ще запълни? Учениците се редуват да споделят идеите си с партньора си.
4. Учениците завършат останалата част от работния лист по двойки.

Основна дейност №2

1. Много различни видове заглавия и изображения използват празнината на любопитството, за да се опитат да ви накарат да кликнете върху тях, включително много новинарски сайтове. Но не всички са еднакви. Някои от тях са "примамка за кликване". Какво мислите, че означава думата "примамка за кликване"?
2. Оставяме една минута за обсъждане по двойки и поканяме учениците да споделят. Тълкуваме значението на термина „примамка за кликване“, посочваме, че "клик" е връзка в интернет, а "примамка" нещо, което се използва, за да накара рибата да клъвне на кука. Това са улики за значението: онлайн изображение или заглавие, което се опитва да ви накара да кликнете върху него, обикновено с рекламни цели.
3. Като ви карат да "клъвнете на куката" или да кликнете върху връзката, заглавията за примамка за кликване помагат на рекламодателите да печелят повече пари. Когато много хора кликнат върху връзка, рекламодателят получава повече трафик и може да таксува компаниите с повече пари за рекламите си. Няма значение дали хората, които кликват, намират това, което търсят. Всъщност, когато кликнете върху примамка за кликване, тя може:
 - Потенциално водят до сайтове, в които не сте искали да отидете. Това може да бъде объркващо и разочароващо!
 - Заразете устройството си с компютърни вируси.

- Някой да открадне информацията ви.
- 4. Така че, ако попаднете на заглавие, което смятате, че може да е примамка за кликуване, избягвайте да кликувате върху него. Вместо това направете търсене в заглавието, за да видите дали има други източници, които предоставят информацията, която търсите.
- 5. Раздаваме работни листове на учениците за избягване на примамки за кликуване и казваме: Понякога може да е трудно да се каже дали заглавието е просто примамка за кликуване или дали е нещо, което всъщност си струва да кликнете. Но има няколко неща, които можете да търсите. Погледнете в горната част на работния лист.
- 6. Попълваме първия пример на работния лист заедно. Позволяваме на учениците да работят по двойки.
- 7. Събираме работните листове и обсъждаме решенията на учениците.

Източници за разработка на урока:

[News and Media Literacy Resource Center | Common Sense Education](#)

Работните листове са налични тук: <https://bit.ly/3mskcPx>

За достъп до ресурсите, сканирайте QR кода:

Медийна грамотност - Пропаганда

Автор на урока: Снежана Кръстева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
История	Пропаганда	Социокултурни компетентности: Кога медиите се използват за манипулация на общественото мнение? Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст;	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника. В процеса на търсене ученикът бързо преценява доколко източниците, до които достига, са достоверни, свързани с целта, актуални и разпознава сигналите за риск.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1

1. Записваме следния въпрос на дъската:

Какво е пропаганда и каква е нейната цел?

Показваме на учениците няколко снимки и ги разделяме учениците на две групи, които ще работят по всеки един от въпросите и им раздаваме залепващи листчета.

2. Даваме на учениците 4 минути да помислят и запишат по няколко идеи на листчетата.

3. Учениците залепят листчетата на дъската.

4. Изчитаме най-често срещаните асоциации.

Основна дейност №1

1. Започваме дискусия с учениците за видовете медии.

2. Казваме на учениците да помислят и да дадат собствена дефиниция на понятието медия.

3. Учителят записва различните дефиниции на дъската

4. Представяме основната дефиниция на медия и главните функции на медиите
Дефиниция: Коренът на думата медия е медиум – посредник, доставчик на информация. Медии са телевизията, радиото, вестниците, новинарските сайтове, а също и блоговете. Социалните мрежи (Instagram, Facebook, YouTube, Twitter и др.), в които различни потребители създават и споделят съдържание, могат да бъдат определени като медийни платформи. Медийното съдържание може да бъде

разделено на развлекателно (филми, сериали, концерти, комедийни програми и др.) и информационно - такова, чиято основна задача е да съобщава и анализира актуалните събития. Вторият тип е свързан най-вече с професията на журналистите, чиято роля е да бъдат такива посредници и да предоставят качествена и проверена информация на публиката си.

5. Дискутираме с учениците за разликите между техните дефиниции и представената от учителя.

6. Чрез насочващи въпроси, учениците сами достигат до извода, че медиите могат да се използват и за подвеждаща, невярна информация.

Основна дейност №2

1. Задаваме на учениците въпроса “Какво ще се случи, ако медиите изчезнат?”

Чуваме мнението на двама-трима ученици и след това представяме дефиницията на думата медия: Медиите са незаменим инструмент, който помага на хората да се информират за различни теми и им дава платформа да изразяват своите мнения и виждания. Днес не е нужно да сме били свидетели на нещо, за да знаем, че се е случило. Някога хората са се информирали или като са виждали нещо лично или по разкази на други хора, често изкривяващи реалността. С развитието на медиите можем да получаваме все повече и все по-непосредствена информация от различни точки на света. Телевизионното излъчване ни прави свидетели на събития, развиващи се на стотици или хиляди километри, а с интернет информацията идва по-бързо от всякога.

За да не се изкривява картината, медиите трябва да показват всички гледни точки, дори и непопулярните. А ние не трябва да се оставяме да живеем в т.нар. “балон”, в който чуваме само мнения, близки до нашите. В какъв свят бихме живели, ако не съществуват медии?

2. Разделяме учениците на три групи и ги оставяме да разпределят помежду си следните роли: - пазач на времето; - писар; - говорител; - фасилитатор на дискусиата. Раздаваме им казусите.

3. Всяка група трябва да посочи поне 4 последствия от зададения сценарий.

Група 1 представлява граждани в държава, в която се случва инцидент в ядрена електроцентрала. Какво ще стане, ако медиите в държавата не получат информация за инцидента и не могат да я съобщят? Какви ще са последствията за населението?

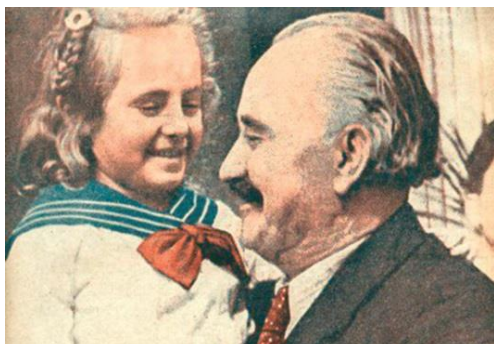
Група 2 представлява футболните фенове. Какво ще се случи, ако медиите решат да не излъчват футболни мачове? Ще продължи ли тази тема да бъде толкова популярна и вълнуваща за обществото?

Група 3 са граждани на държава, в която всички медии отразяват единствено гледната точка на управляващите. Каква важна информация ще остане скрита от обществото?

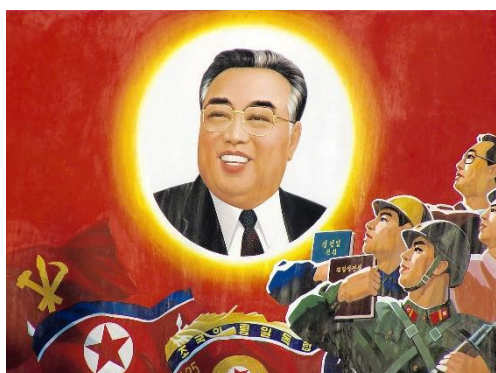
4. Учениците от трите групи да си изберат лидери, които да представят идеите им пред класа и обсъдете последствията от липсата на медии през призмата на трите групи.

5. Обобщаваме важността на медиите като, фактор в определянето на важните за обществото теми и формирането на общественото мнение.

Приложение 1:

Приложение 2:

Приложение 3:

Източници за разработка на урока:

<https://aei-bulgaria.org/wp-content/uploads/2020/01/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B2-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%8F-2019.pdf>

Безопасност и защита на личните данни в дигиталната среда

Автор на урока: Симона Власова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Компютърно моделиране и информационни технологии	Безопасност и защита на личните данни в дигиталната среда	Описва и спазва правилата за безопасна работа в дигиталната среда. Да развият умения, че не трябва да се предоставя лична информация във виртуалната и реална среда. Да се запознаят с понятията фишинг и фалшив профил.	Форматиране на умения за безопасно и отговорно поведение в дигиталната среда. Лични данни и поверителност.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1
За начало на урока учениците сами трябва да намерят правилата за безопасна работа в дигиталната среда. Правилата ще са написани върху листчета и ще бъдат скрити в стаята. Учениците се разделят на няколко групи и им се дават насоки, за да открият скритите листчета. Който намери листче вдига ръка и ще има отговорник, който ще записва всяко правило върху документ на компютъра. След като всички намерят листчетата трябва да се прочетат правилата и за кратко да се обсъдят.
Основна дейност №1
За да развият умения, че не трябва да предоставят личната си информация във виртуалната и реалната среда, ще се демонстрират разработени измислени случаи на онлайн измами. За целта ще им се покажат тези случаи и ще се дискутират изображенията.

Two screenshots of a text message conversation on a mobile phone. The left screenshot shows a message from a contact named '+445869125' asking for data for an iPhone 14. The right screenshot shows a follow-up message with a link and a question about a sum.

Left screenshot (2:58 AM):

Messages +445869125 Details

Здравейте, Вие спечелихте най-новия модел Iphone 14, за да Ви го изпратим ни трябват Вашите данни за доставка.

Супер!!! Не мога да повярвам!

Давам ви данните си. Алекс Йорданова, ул. Кукуш 54, тел. номер: 0899999999

Кога ще ми го изпратите?

Right screenshot (2:20 PM):

Messages +445869125 Details

Здравейте, Вие спечелихте награда в размер на 1000 лв., защото сте наш лоялен клиент. За да разберете как да си получите сумата кликнете върху линка <http://bit.ly/123456>

Защо, когато кликна върху линка ми начислява сума на сметката????

Дискутиране на реален случай за измама:

Жена от Сандански даде 14 000 лева на телефонни измамници. Тя повярвала, че говори с полицаи. Мошеникът я заблудил, че така тя полага за залавяне именно на телефонни измамници. За да може "полицията" да ги хване, трябвало да даде пари. Така тя оставила около 14 хил. лв.

Основна дейност №2 –

Учениците ще се запознаят с понятията фишинг и фалшив профил. За целта ще се използват видеа, които ще демонстрират какво е фишинг и фалшив профил.

Какво е фишинг? - <https://youtu.be/yfAe94Kwh8E>

Какво е фалшив профил? - <https://youtu.be/tiWLFN6sbTI>

Разглеждане на някои знаци, които могат да подсказват, че профила е фалшив:

1. Не искат да говорите по телефона/ Не вдигат
2. Няма много последователи и приятели
3. Фалшиви снимки/картинки
4. Снимките са само професионални
6. Молят ви за пари, ласкаят ви прекалено

Домашна работа, която може да се зададе на учениците:

Да изгледат филма „Смарт Коледа“ и да извадят правилата за безопасна работа в дигиталната среда. Линк към филма: <https://youtu.be/CFLml3fSGDQ>

Източници за разработка на урока:

<https://www.europol.europa.eu/>

https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/home!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziAwLcHT3cLQwMAkICzQwCA8zNA9yCDY3cHQ31wwkpiAJKG-AAJgZA_VFgJXATPFxCHIEmBBkGBHuZGZj4G0IV4DGjIDfCINNURUREAFqcd0w!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

<https://www.safenet.bg/bg/>

Приложение за изработка на примерните изображения:

<https://ifaketextmessage.com/uAZL/>

Пример за реален случай на измама:

<https://www.24chasa.bg/mneniya/article/13836115>

Фалшива новина

Автор на урока: Ирина Гърдева

Учениците разпознават и дават примери за фалшиви новини, като сами създават съдържание, след което анализират, прилагайки техники за разпознаване на недостоверна информация.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Изобразително изкуство	Ренесанс	1. Търси и подбира информация по зададени показатели в разнообразни източници 2. Разпознава елементи на подвеждаща информация 3. Съпоставя и сравнява различни източници на информация 4. Прилага критерии за оценка на достоверност на информацията 5. Оценява информация посредством направен анализ	1. Създаване на дигитално съдържание 2. Информационна грамотност 3. Сигурност 4. Решаване на проблеми

Нови понятия: дезинформация, фалшива новина, кликбайт

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят въвежда урока чрез упражнение, като представя фалшива новина /приложение 3/ за сензационно откриване на портрет на цар Иван Шишман от Леонардо да Винчи, направена по време на негов таен престой в България. Посочва източници – учебник, исторически документи, разобличава фалшивата новина – Леонардо никога не е бил в България, роден е 60 г. след смъртта на българския цар и няма как да направи негов портрет. 10 мин.
Основна дейност
Учителят представя информацията от https://www.safenet.bg/bg/risks/317-dezinformaciya-i-falshivi-novini Основен акцент е върху това защо се създават фалшиви новини /с цел пропаганда, клик-байт сайтове, дезинформация и пр./.

10 мин.

Задача: Учениците са разделени на три групи и получават задание да създадат фалшива новина за Леонардо да Винчи, като преди това се запознаят с Приложение № 1 – “Критерии за разпознаване на фалшиви новини”, за да ги приложат в своята новина.

Задължително новината им трябва да съдържа източник (име на вестник или сайт), изображение и текст от пет изречения.

Преди работа се запознават и с приложение 2 – Правила при работа в екип, за да осъществят ползотворно сътрудничество.

Могат да използват приложението <https://breakyourownnews.com/> за създаване на новина или облачна технология; canva.com. Учениците от една група работят в един общ файл.

20 мин.

Разобличаване на вече създадената фалшива новина

След като учениците са създали своите фалшиви новини, като втора задача следва да ги разобличат и да обяснят защо те са фалшиви. Всяка група разобличава фалшивата новина на друга група. Учениците използват учебника като достоверен източник или исторически извори, за да съпоставят създадената от тях невярна информация и да се аргументират.

Групата, която разобличава новината, пише за това кратък текст, който е съобразен с точките от Приложение 1. Как се различават фалшивите новини.

15 мин.

Аргументиране

Всяка една група представя фалшивата си новина и се аргументира защо тя е фалшива, посочвайки ясни доказателства в рамките на 3 минути. Докато едната група представя, другите групи задават въпроси в рамките на минута и следят дали представящата група е спазила правилата за аргументиране и разпознаване на фалшиви новини.

Учителят се включва при необходимост за пояснение и обобщение

10 мин.

Ресурси:

Приложение 1. Критерии, които трябва да бъдат изведени за разпознаване на фалшиви новини или дезинформация:

1. Проверка кой е източникът (сайт, медиа) на информацията
2. Проверка кой е авторът на информацията
3. Проверка има ли посочена дата на информацията
4. Проверка има ли други източници, съдържащи тази информация
5. Проверка има ли посочен източник/източници в информацията
6. Проверка дали авторът проявява пристрастност/мнение в предадената от него информация
7. Проверка, ако има изображение, то дали е свързано с представената информация
8. Проверка има ли допуснати правописни и пунктуационни грешки
9. Проверка дали заглавието съвпада със съдържанието на информацията.

Приложение 2. Правила за работа в екип

1. Разпределете ролите си – всеки човек в групата трябва да има конкретна роля.
2. Уважавайте се взаимно.
3. Разпределете работата по равно.
4. Следете времето, с което разполагате.
5. Изберете говорител на групата, който ще я представя.

Приложение 3. Фалшива новина /разработено чрез canva.com/

СЕНЗАЦИЯ!

**НАМЕРЕН ПОРТРЕТ НА ИВАН ШИШМАН
ОТ САМИЯ ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ!!!**

учени и изследователи на леонардо са в шок!

При разкопки под Търново за ремонт на спукан водопровод е намерено тайно мазе от времето на Второто Българско царство. Вратата е била зазидана с няколко реда камъни.

Когато строителите махнали преградата, зад нея намерили тясно тъмна стаичка.

От стената към тях се визирал образ на достолепен царствен мъж с корона на главата!

Дошлите на място уредници на Търновския музей установили, че това е портрет с маслени бои на последния български цар Иван Шишман.

Картината е подписана от самия Леонардо да Винчи.

На гърба е написан на италиански кратък текст, който гласи: "Аз, Леонардо, нарисувах от натура българския цар Иван Шишман в знак на благодарност, за оказаното гостоприемство! Старопрестолно Търново, 1380 г."

**Повиканите на място изследователи от Италия
потвърдиха автентичността на находката.**

"Това е най-голямата сензация в средите на изкуството!" /проф. Н.Понти, Изследователски център на Ренесансовото изкуство, Неапол/

"Всичко, което знаехме за Леонардо, е преобърнато с краката нагоре!" /проф. У.Мяксалис, Център за Културна политика, Рим, Италия/

Източници за разработка на урока:

Използван ресурс: <https://www.safenet.bg/bg/risks/317-dezinformaciya-i-falshivi-novini>

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#).

Безопасност в интернет

Автор на урока: Ирина Гърдева

Учениците анализират информация за значението на защитата на лични данни и сигурност в социалните мрежи и посещавани от тях сайтове.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа - 2 учебни часа	Защита на лични данни и сигурност	Разбира, че не трябва да предоставя лична информация във виртуална и реална среда.	1. Предпазване на устройства. 2. Лични данни и поверителност.

Нови понятия: защита на личните данни, онлайн измами

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят открива урока с дискусия с учениците. Въпрос - според тях животът им в онлайн пространството прилича ли на реалния им живот. Дали биха разговаряли свободно с непознати за лични неща, дали биха оставили отключен дома си? Обяснява, че през информацията, която оставяме онлайн, може допуснем непознати и в реалния си живот.
10 мин.

Основна дейност: Кой да вижда моето лично пространство? Какво от информацията за мен да бъде достъпно и до кого?

1 задача: На всеки ученик се дава лист с приложение 1. Всеки трябва да отбележи с цвят в съответното квадратче как самият той споделя информацията: с червен, жълт и зелен цвят.
10 мин.

2 задача: Учителят разделя класа на групи от 6 ученика. На всяка група раздава приложение 1 и три листа с различен цвят – червен, жълт, зелен.
Дава се инструкция за работа: да се изрежат отделните елементи и да се залепят в подходящия на цвят лист.

Червен: лични данни, които не трябва да се споделят с непознати и с приятели;

Жълт: лични данни, които могат да бъдат споделени с приятели, но с ограничение да бъдат виждани от непознати;

Зелен: лични данни, които са безопасни за споделяне публично.

Учителят показва чрез мултимедия всички лични данни на физическата ни идентичност:

Трите имена, Адрес, Телефон, Имейл, ЕГН, Адрес на училището ми

20 мин.

Следва представяне на резултатите на отделните групи. Обсъждат се кои са в строго забранената за споделяне зона, кои могат да бъдат споделяни с приятели и за кои е безопасно да бъдат публично споделени.

Организация на работа: Всяка група снима своя резултат и изпраща снимката. Чрез мултимедията се визуализира пред класа. Останалите ученици коментират. Така чрез повторение толкова пъти, колкото групи има, знанията ще се запомнят.

Учителят се включва при необходимост за пояснение и обобщение
20 мин.

Аргументиране

Учителят споделя на екран приложение 2. Всеки ученик сравнява с това, което той е съставил по време на задача 1.

Дискутира се с отделни ученици, които заявяват различно мнение към посока по-свободно споделяне в интернет защо това ги излага на риск.

15 мин.

Домашна работа

На учениците се раздава приложение 3, което да попълнят вкъщи.

Ресурси: Приложение 1

Къде съм в момента	С кого съм и къде съм в момента	На колко съм години	Градът, в който живея	Моето училище
Моят телефон	Любим филм	Любим цвят	Моят домашен любимец	Моите снимки вкъщи
Какви игри играя	Малкото ми име	Моите снимки от почивка със семейството ми	Моето ЕГН	Моите снимки с класа
Моят телефон	Паролата ми за социалната мрежа	Моя лична снимка на профила ми, на която не ми се вижда лицето	Моя лична снимка на профила ми, на която ми се вижда лицето	Моят имейл
Паролата ми за имейла	Какво училищно състезание съм спечелил/а	Моят адрес	Каква музика харесвам	Трите ми имена
Снимки на семейството ми от празниците	Снимки на продукти, които съм харесал/а в интернет	Снимки на малката ми сестра/брат	Нови скъпи придобивки – компютър, злато, пр.	Подаръците ми за Коледа, рождения ден...
Рисунките ми	В кой спортен отбор тренирам	Каква храна ми е любима	Кое е любимото ми място, където обичам да ходя	Тагвам най-близките ми приятели, за да знаят, че ги обичам

Червен – никой не бива да има достъп;

Жълт – само приятелите могат да имат достъп с настройка да не се вижда от техните приятели;

Зелен – всеки може да има достъп.

Приложение 2.

Аватар	С кого съм и къде съм в момента	На колко съм години	Градът, в който живея	Моето училище
Моят телефон	Любим филм	Любим цвят	Моят домашен любимец	Моите снимки вкъщи
Какви игри играя	Малкото ми име	Моите снимки от почивка със семейството ми	Моето ЕГН	Моите снимки с класа
Моят телефон	Паролата ми за социалната мрежа	Моя лична снимка на профила ми, на която не ми се вижда лицето	Моя лична снимка на профила ми, на която ми се вижда лицето	Моят имейл
Паролата ми за имейла	Какво училищно състезание съм спечелил/а	Моят адрес	Каква музика харесвам	Трите ми имена
Снимки на семейството ми от празниците	Снимки на продукти, които съм харесал/а в интернет	Снимки на малката ми сестра/брат	Нови скъпи придобивки – компютър, злато, пр.	Подаръците ми за Коледа, рождения ден...
Рисунките ми	В кой спортен отбор тренирам	Каква храна ми е любима	Кое е любимото ми място, където обичам да ходя	Тагвам най-близките ми приятели, за да знаят, че ги обичам

Приложение 3. Списък с настройки за поверителност в социалните мрежи /източник:

[Медийна грамотност през дистанционното обучение](#)

**Разгледайте Вашия профил в социална мрежа, която често използвате.
Подчертайте вашия избор:**

1) Кой може да вижда публикациите ви?

а) Публично б) Приятели в) Приятели на приятели г) Само аз

2) Кой може да вижда хората, страниците и списъците, които следвате?

а) Публично б) Приятели в) Приятели на приятели г) Само аз

3) Кой може да ви изпраща покани за приятелство?

а) Всички б) Приятели на приятели

4) Кой може да вижда списъка ви с приятели?

а) Публично б) Приятели в) Приятели на приятели г) Само аз

5) Кой може да публикува в профила ви?

а) Публично б) Само аз

6) Кой може да вижда какво публикуват другите хора в профила ви?

а) Публично б) Приятели в) Приятели на приятели г) Само аз

7) Разрешавате ли останалите да споделят публикациите ви в историите си?

а) Включено б) Изключено

8) Кой може да вижда публикациите, в които сте отбелязани, в профила ви?

а) Публично б) Приятели в) Приятели на приятели г) Само аз

9) Когато сте отбелязани в публикация, как да бъде видимо това в профила Ви?

а) Публично б) Само аз

10) Да преглеждате ли публикациите, в които сте отбелязани, преди публикацията да се появи в профила ви?

а) Включено б) Изключено

11) Да преглеждате ли отбелязванията, които хората добавят в публикациите ви, преди отбелязванията да се покажат във Facebook?

а) Включено б) Изключено

Източници за разработка на урока:

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#)

Как да се информираме по надежден и здравословен начин

Автор на урока: Ирина Гърдева

1. Учениците разбират как да бъдат потребители в медиите по отговорен начин;
2. Учениците разбират как да изградят свой здравословен подход към информацията, която употребяват.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа - 2 учебни часа	Информирание по надежден и здравословен начин	Разбира понятието „информационен балон“, как се оформя, как влияе върху това, което получаваме като информация	Учениците развиват критично мислене относно медийната среда около тях. Включително и за тази, която сами изграждат около себе си чрез „информационен балон“.

Нови понятия: информационен балон

На учениците ще бъде обърнато внимание как да подбират по критичен начин информацията, медийното съдържание и новините, които използват всеки ден.

Ще получат възможност да помислят за това как съдържанието, което ползват, ги вкарва в „информационен балон“, какви са рисковете от това и как да излязат от този балон.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят въвежда в темата чрез анкета. Задача 1. Учениците попълват анкетата / приложение 2/ От къде се информирате?
Представят се резултатите от анкетата и се дискутира кои източници са посочени като най-често използвани.
10 мин.
Основна дейност: Какво е информационен балон
Информационен балон Понятието „информационен балон“ означава ситуация на онлайн изолация, в която човек се попада заради изборите на приятели, политически си пристрастия, информационните източници, които ползва най-често. Заради подбраните от Вас или от алгоритмите на социалните мрежи източници на информация, често се случва така, че до вас по-трудно достига информация, която не отговаря на вярванията ви, а

основно се допуска такава, която затвърждава същите. Това крие опасност да се обградим с “балон” от информация, която да ни създаде илюзорна представа за света, в който живеем. И да ни накара продължително време да поддържаме погрешни теории. Например, ако по някаква причина, сте повярвали, че Земята е плоска и търсите в интернет информация, потвърждаваща тази теория, има голям шанс да попаднете на хилядите конспиративни, но неверни статии по този въпрос, заради историята на търсенията ви и на линковете, които отваряте, онлайн алгоритмите приемат, че това е съдържание, което ви интересува, и започват да ви предлагат още от същото - т.е. всеки ден до вас достигат нови и нови публикации от поддръжници на тази теория, а социалните мрежи ви предлагат за приятели, хора, имащи сходни схващания /източник: [Медийна грамотност в класната стая 2019](#)

10 мин.

На учениците се предоставя схемата за изграждане на здравословен подход към употребата на информация.

Самостоятелна работа: Насоки за защита на личните данни

Задача 2 /източник: [Медийна грамотност в класната стая 2019](#) /:

1. Учениците правят свой списък с медии, които следят, както и колко време прекарват в преглеждането им (5 минути);
2. Дискусия, в която учениците да споделят каква е тяхната медийна консумация по следните въпроси: Коя е медията, в която прекарват най-много време? Кой е основният източник, от който се информират? Има ли тип медия, която никой от класа не използва?
3. Извеждане на основните тенденции в медийната им консумация на класа (10 минути);
4. Обсъжда се въпросът за информационните балони, които всеки ученик си създава – затворените информационни пространства на любими медии или източници на

информация. Препоръки как може всеки да излезе от тях – намиране на нови източници на информация, разглеждане на установени медии, които не попадат в традиционния обхват на търсене. (5 минути).

Домашна работа

Задача 3: Приложение 3. Прочетете статията. Изведете основните начини за излизане от информационния балон. Създайте презентация по темата.

<https://www.stopfake.org/bg/s-kakvo-sa-opasni-informatsionnite-baloni-i-kak-da-izlezem-ot-tyah/>

Ресурси: Приложение 1

Приложение 2. Анкета

https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ZOv8NgGqvEuoGn5m_Is9LXPbkYnkyJ9Gtp2hXBEUILVUNjZLVDIYUEtKNkROMTBZUFpJWE5LT0laWS4u

Приложение 3. <https://www.stopfake.org/bg/s-kakvo-sa-opasni-informatsionnite-baloni-i-kak-da-izlezem-ot-tyah/>

Източници за разработка на урока:

<https://ucha.se/watch/12824/zashtita-na-lichnite-danni-zashto-e-vazhno>

<https://www.stopfake.org/bg/s-kakvo-sa-opasni-informatsionnite-baloni-i-kak-da-izlezem-ot-tyah/>

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#)

Б. Джамбазова, Радев И., Черешева М., Димитров М., Петрова С., Мишкова Ю. - „Медийна грамотност в класната стая“, София 2019 © Асоциация на европейските журналисти – България - [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf \(aej-bulgaria.org\)](#)

Как да търсим информация за уроците си

Автор на урока: Ирина Гърдева

Учениците определят ключови думи за търсене в търсещи машини. Подбират намерено съдържание, запазват в компютъра в папка.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Човекът и обществото /упр./ – 3 клас; 2 учебни часа	Началото на България -Времето на ханове. Хан Аспарух, хан Тервел, хан Крум	1. Търси и избира информация по зададени показатели в интернет 2. Знае как е била създадена България. Познава ханове и управлението им.	1. Търсене на информация по зададени ключови думи 2. Запазване на изображения и текст

Нови понятия: създаване на папка, сваляне на снимки и текст от интернет.

Материали и ресурси: компютърен кабинет /STEM център/, принтер, учебник, картон 50x70 см, ножица, лепило, тетрадка, химикал

Забележка: подходящо е часът да се съчетае с Технологии и предприемачество. Модулът отнема 2 учебни часа.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят преговаря чрез електронния учебник предишния урок, като задава въпроси. Учителят въвежда новата дейност чрез кратко резюме на следващите дейности. Задача: да се потърси информация за основаването на България и тримата ханове - Аспарух, Тервел и Крум. За всеки хан да се изготви табло, което трябва да съдържа информация за живота и управлението му. 10 мин.
Основна дейност
Определяне на ключови думи за търсене: А. Организира се мозъчна атака с цел извличане на ефективни стратегии за търсене на информация в интернет. Примерни въпроси: 1. Как търсим информация в интернет? Къде пишем? Дайте примери за търсачки. 2. Какво пишем? Цели изречения? Думи? Дайте примери за (ключови) думи, които да използваме при търсене. 3. Достатъчно ли е да проверим на едно място (източник)? Защо? Колко източника са достатъчни? Какви? 4. Къде обикновено търсим информация? В какви книги? Записваме стратегиите на дъската.

Очаквани отговори: Ще използваме интернет, книги, енциклопедии за търсене и сравняване на информация.

Чрез насочващите въпроси от дискусията се очаква учениците да достигнат до следните стратегии:

1. Използване на търсачка.
2. Търсене с ключови думи.
3. Проверка в повече от един източник – в книги, енциклопедии.
4. Използване на онлайн енциклопедии.

Учениците записват инструкцията за търсене в тетрадките си и ключови думи, по които ще работят.

Б. Разделя класа на три групи. На всяка група има дигитални устройства /лаптопи, таблети/. Всяка група търси информация за даден хан. Избират хановите от Приложение 1.

На всяка група се раздава Приложение 3 – указание за това как се съхранява информация.

Преди работа се запознават и с приложение 2 – Правила при работа в екип, за да осъществят ползотворно сътрудничество. Определят роли в екипа – търсещ, сравняващ информацията с учебника, говорител, ученик, който следи времето, ученик, който записва сайтовете, ключовите думи в тетрадка.

10 мин.

Самостоятелна работа

Учениците търсят информацията, сравняват, записват в устройствата. Учителят се намесва да оказва съдействие и да контролира процеса.

20 мин.

Представяне на резултатите

Учителят задава въпроси:

- Търсачка – Кои търсачки използвахте?
- Ключови думи – Кои ключови думи използвахте? Какво ви затрудни?
- Източници на информация – Какви източници намерихте? Използвахте ли онлайн енциклопедия? Имаше ли разлика между източниците? Имаше ли противоречие между източниците? Уточнява се, че източникът трябва да се проверява и че не всички източници са подходящи за изпълнение на конкретната задача.

10 мин.

Самостоятелна работа 2

Принтират се материалите, изготвени от учениците. На всяка група се дава голям картон, ножици, лепило, цветни моливи, маркери.

Задача 2: Изгответе табло с исторически факти за хана. Напишете името му и годините на управление като заглавие с големи букви. Подредете текста и картинките и ги залепете. Оформете таблото да бъде красиво.

20 мин.

Представяне на резултатите:

Групите показват своите табла. Учителят дава заключение и оценка на работата им. Работните места се почистват. Таблата се експонират в класната стая.

10 мин.

Ресурси:

Приложение 1.

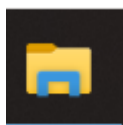

Приложение 2. Правила за работа в екип

1. Разпределете ролите си – всеки човек в групата трябва да има конкретна роля.
2. Уважавайте се взаимно.
3. Разпределете работата по равно.
4. Следете времето, с което разполагате.
5. Изберете говорител на групата, който ще я представя.

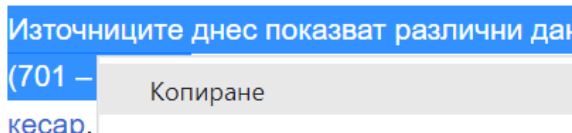
Приложение 3.

1. Отворете браузер. Отворете търсачката Google.
2. Напишете ключовата дума – напр. хан Аспарух
3. Разгледайте поне два сайта: пр. <https://istoria.bg/632/han-asparuh> и <https://bg.wikipedia.org/>
4. Сравнете с информацията в учебника от предишния урок.
5. Определете по няколко изречения за основните исторически факти за всеки от хановете.

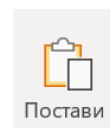

6. Съхранете информацията. Обърнете се за помощ към учителя.

А. Създаване на папка: Documents – New Folder – озаглавете папката

Б. Запазване на текст: отворете създадената папка – десен бутон на мишката – създай документ на Microsoft Word. Избрания текст селектирайте с натиснат ляв бутон

на мишката – десен бутон - копирай. Отворете създадения документ. Поставете копирания текст чрез опцията Постави

В. Запазване на изображения: кликнете върху намереното изображение – десен бутон на мишката – запазване на изображението като – изберете създадената папка – натиснете бутона Save

Г. Докато работите по документа, натискайте бутона запиши.

Източници за разработка на урока:

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#)

Авторски колектив - „Човекът и обществото“, 3 клас, „Голямото приключение“ - учебник, изд. „Просвета Плюс“

Моите права като медиен потребител

Автор на урока: Ирина Гърдева

3. Учениците разбират правата си като източници на информация.
4. Учениците осмислят последствията от споделяне на лична информация и мнения в интернет пространството.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Информационни технологии - 2 учебни часа 7 клас	Защита на лични данни и сигурност	Разбира, че не трябва да предоставя лична информация във виртуална и реална среда.	3. Осъзнаване какво означава право на личен живот; 4. Важността от отговорно отношение към личните данни; 5. Възможни последици от споделяне на лична информация и мнения в социалните мрежи.

Нови понятия: защита на личните данни, онлайн измами

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят открива урока с дискусия с учениците за правото на личен живот. Има ли връзка това с поведението ни в дигиталния свят.

5 мин.

Учителят разяснява понятието за правото на личен живот и как може то да бъде нарушено в онлайн среда: /източник: [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf](http://aej-bulgaria.org/medijna-gramotnost-v-klasната-стая-2019.pdf) (aej-bulgaria.org)

1. Дефиниция: Правото на личен живот представлява нашето право да контролираме достъпа на други хора и споделянето от тях на наша лична информация. Ние имаме правото да контролираме информацията, свързана с нашето име, ЕГН, адрес, дата на раждане, лична кореспонденция, роднини, семеен и интимен живот, здравно състояние. Правото на личен живот също така включва и правото да бъдем оставени на мира
2. Използването на медии подпомага нуждите от комуникация, забавление и информация на младежите, но прекаленото споделяне на лични данни може да бъде опасно. Социалните медии насърчават потребителите им да споделят лични данни и детайли от ежедневието си. В резултат от това, частни компании използват личната ни информация, за да ни профилират с рекламна цел, работодатели проверяват Фейсбук профилите на кандидати за

работа, а крадци могат да научат кога дадено семейство не си е у дома и да го ограбят.

3. Родителите също трябва бъдат наясно, че споделянето на твърде много информация за децата им в социалните медии крие рискове. Те трябва да помнят, че някои неща е по-добре да си останат в сферата на личния живот.

15 мин.

Основна дейност: Какво са личните данни

Видео <https://ucha.se/watch/12824/zashtita-na-lichnite-danni-zashto-e-vazhno>

Кратък преговор какво са лични данни в онлайн пространството.

Работа по казус „Право на личен живот“:

Учениците се разделят на групи. На всяка група се дава казус с нарушаване на правото на личен живот, който да дискутират /приложение 1/. Групата работи в документ, в който записва отговори на следните въпроси: какъв тип лична информация е била разкрита, как това може да повлияе на засегнатата страна и как това е можело да бъде предотвратено, какви препоръки могат да бъдат дадени, за да не се стига до тази ситуация.

20 мин.

Представяне на резултатите от групите чрез дискусия, в която участват и останалите ученици. Споделя се документа на групата.

15 мин.

Самостоятелна работа: Насоки за защита на личните данни

На учениците се предоставя текст /прил.2/, който те да обработят и да създадат презентация с вмъкване на подходящи картинки, кратко пояснение под препоръката защо е важна да се спазва тя, оформление като дизайн.

20 мин.

Домашна работа

На учениците се препоръчва да изпълнят въщи стъпки за защита на профилите си с в социалната мрежа – двуфакторно удостоверяване срещу кражба на профил.

Ресурси:

Приложение 1. Източник: [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf \(aej-bulgaria.org\)](https://mediana-bulgaria.org/mediana-gramotnost-v-klasnata-staya-2019.pdf)

КАЗУС 1. Ученичка от 12 клас забравя отключен телефона си в класната стая. Без нейно разрешение, неин съученик разглежда снимките, запазени на телефона. Ученикът избира една снимка от плажа, която съхранява в телефона си. Прави колаж с друг фон, показва го на своите съученици, а след това го публикува в социалните мрежи.

КАЗУС 2. След като се разделя с приятелката си, момче разбира, че тя е успяла да влезе в личния му профил в Инстаграм, публикувайки лични съобщения и информация, свързани с връзката им. Също така, е сменила паролата за достъп, така че той да не може повече да влезе в него и го обвинява, че сам е публикувал информацията.

КАЗУС 3. Семейство отива на почивка и дъщерята пуска снимки на всички от плажа в профила си във Фейсбук. Телефонът ѝ автоматично отбелязва локацията. Когато семейството се прибира след седмица, разбира, че домът му е бил ограбен. Крадецът е разбрал, че къщата е празна, от публикациите на момичето в социалните мрежи.

Приложение 2. Източник: [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf](https://uchaej.org/bulgaria.org/medijna-gramotnost-v-klasната-staya-2019.pdf) ([uchaej-bulgaria.org](https://uchaej.org/bulgaria.org/))

1. Използвайте сложни пароли и никога не използвайте една и съща парола за профилите си в различни платформи.
2. Не използвайте социални мрежи на публични устройства, например на училищните компютри, а ако много ви се наложи – не забравяйте да излезете от профила си.
3. Не разрешавайте на мобилните си приложения достъп до вашата геолокация.
4. Бъдете нащрек, когато следвате линкове, споделени от ваши приятели в социалните мрежи – те може да съдържат вируси или да са хакнати.
5. Използвайте система за двойна идентификация или редовно сменяйте паролите на всичките си профили онлайн.
6. Дори и в личните си профили в социалните мрежи, споделяйте минимално количество лична информация.
7. Замисляйте се кой може да чете публикациите ви.
8. Избягвайте да попълвате твърде много от полетата за лична информация в профилите ви, като град на раждане, рожден ден, членове от семейството, и др.

Източници за разработка на урока:

<https://uchaej.org/watch/12824/zashtita-na-lichnite-danni-zashto-e-vazhno>;

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ [Медийна грамотност през дистанционното обучение](https://uchaej.org/medijna-gramotnost-prez-distantsionното-obuchenie);

Б. Джамбазова, Радев И., Черешева М., Димитров М., Петрова С., Мишкова Ю. - „Медийна грамотност в класната стая“, София 2019 © Асоциация на европейските журналисти – България - [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf](https://uchaej.org/medijna-gramotnost-v-klasната-staya-2019.pdf) ([uchaej-bulgaria.org](https://uchaej.org/bulgaria.org/))

Нетикет – етично поведение в социални мрежи

Автор на урока: Ирина Гърдева

Предмет	Тема	Социокултурни компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Час на класа	Нетикет – етично поведение в социалните мрежи	Контролиране на импулсите; Уважение към другите; Разпознаване на емоции; Спазване на етични правила; Решаване на проблеми.	Умее да оценява и създава послания в онлайн среда; Умее да различава основните елементи на посланията.

Нови понятия: етика; лични данни

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят провежда дискусия какви социални мрежи за комуникация използват учениците. Записват се най-често споменаваните на дъската. Показват се снимки на две често използвани /прил.1/, учениците казват какво се споделя чрез тях. 5 мин.
Основна дейност
Учителят показва презентация https://www.safenet.bg/images/sampled/Materiali/Uchitel_buditel_2014-Prezentacia_5-8_klas-Nashite_pravila_v_Internet.pdf По време на презентацията се води кратка дискусия за значението на всяко правило. 10 мин. Класът се разделя на две групи. На всяка група се дава казус от два въпроса за различна социална медия. Необходимо е групата да обсъди въпросите и да даде своите отговори какво поведение е в рамките на спазване на нетикета. 1 група. Instagram А. Ваша съученичка ви е изпратила снимки от купона, на който сте били заедно. Харесвате си снимка, на която танцувате заедно с други приятели, и искате да я публикувате в Instagram/Facebook. Какво правите? В. Ваш съученик е качил снимка на момче от другия клас, с който не сте приятели, който е паднал на земята и всички му се присмиват. Какво правите? 2 група. Viber/Messenger

А. През междучасието сте се скарали с ваш съученик. След училище виждате, че той ви пише в общата Viber/Messenger група за караницата ви през междучасието. Какво правите?

Б. В обща Viber/Messenger група ваш приятел търси телефон на момиче от съседен клас, което харесва. Оказва се, че имате телефона, тъй като сте съседни с момичето и се познавате. Какво правите?

10 мин.

Представяне на резултатите от дискусията. Коментар, заключение, изводи.

10 мин.

Препоръчителни отговори по правилата на нетикета:

Група 1. А. Питате съученичката ви дали може да качите снимката, питате и останалите деца, които са на снимката, дали имат против да я публикувате.

Б. Моля човекът, който я е качил, да я свали, за да не злоупотребя пострадалия.

Група 2. А. Пишете лично съобщение с предложение да се разберете помежду си и да не ангажирате цялата група с вашите проблеми;

Б. Питате момичето дали може да дадете телефона ѝ и ако се съгласи, го изпращате като лично съобщение на съученика ви.

Приложение 1.

Източници за разработка на урока:

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#)

<https://www.safenet.bg/bg/materiali/#%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B8>

Презентация: https://www.safenet.bg/images/sampled/Materiali/Uchitel_buditel_2014-Prezentacia_5-8_klas-Nashite_pravila_v_Internet.pdf

ДИФУЗИЯ

Автор на урока: Татяна Николова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Човекът и природата 5 клас	Дифузия	Социокултурни компетентности: способност за ефективно и конструктивно участие в час и развиване на социалния живот. Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст; разбира конкретни и необходими подробности от текстове и статии по определена тема;	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника.

Нови понятия: дифузия

Цел: Въвеждане на понятието „дифузия“ на учениците в V клас. Онагледяване на явлениято.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят показва клипче свързано с движението на градивните частици. (23) Анимирание: Дифузия - YouTube Въпросите, които учителя обсъжда с учениците биха могли да бъдат: - „Изчезна ли захарта от чашата топъл чай“ - „Как усещаме аромата на цветята когато минем покрай тях?“ - „Има ли място дифузията в човешкия организъм?“ Време – 5 минути.
Основна дейност №1
Учителят обяснява, че градивните частици на веществата се движат непрекъснато и хаотично. За целта се използва приложението: Diffusion (colorado.edu) За да се демонстрира движението на градивните частици във газообразна среда учителят използва спрей – дезодорант, който впръсква в класната стая и обяснява защо и учениците на последният чин усещат аромата. Прави връзка и с аромата на букет цветя носещ се във въздуха. Обяснява защо толкова бързо усещаме аромата.

Учителят избира три деца, на които залепя надпис, че са градивни частици на въздуха. На други три деца залепя надпис, че са градивни частици на дезодоранта. Първите деца застават на големи разстояния едно от друго, защото разстоянията между градивните частици на въздуха са големи. „Децата – дезодорант“ се движат свободни между тях.

За да демонстрира движение на градивни частици в течности в бехерова чаша пълна с вода учителя добавя няколко кристалчета калиев пермангат и обяснява, че не прилага никаква външна сила (не разбърква). В хода на часа чашата се оцветява в цвета на калиевия пермангант заради движението на градивните частици.

За да обясни движението на градивни частици в твърди тела учителя използва схемите от учебника за дифузия между два метала. Обръща внимание на продължителността на процеса! Обяснява, че заради малките разстояния между градивните частици в твърдите тела, дифузията протича много бавно. Прави сравнение с дифузията във въздуха и аромата на дезодоранта, който учениците усетиха. Отново избира деца, които да са градивни частици на златото и на оловото. Децата се подреждат според знанията си за разстоянието между градивните частици на твърдите тела и сами правят заключение, че дифузията ще протече много бавно.

За да обясн скоростта на протичане на процеса дифузия учителят прав следният експеримент: в две бехерови чаши налива еднакъв обем вода, като в едната чаша водата е студена, а в другата чаша водата е топла. В двете чаши добавя пакетче чай и учениците наблюдават къде по-бързо ще протече дифузията. Учениците правят заключения.

Учителят поставя задача фронтално към целия клас.

Задача 1: За да наблюдават в час дифузията на всеки ученик се дава парче кухненска хартия и флумастер. При допирание на флумастера до хартията градивните частици на мастилото „преминават“ върху хартията. Децата сами виждат, че без дори да пишат мастилото се разпространява по порите на хартията.

Задача 2: Бонбоните тип „скитълс“ се нареждат по ръба на петри и в средата и се налива вода. Децата наблюдават явлението дифузия.

Учениците трябва да направят снимки от двете задачи и да я споделят чрез инструментите на office365

Основна дейност №2

Учителят представя на учениците клипче.

[\(23\) What is Diffusion? - YouTube](#)

Обсъжда се явлението дифузия в човешкия организъм и неговата значимост.

Клас се разделя на четири екипа и на всеки се поставя еднаква задача:

Задача 3: В презентация на PowerPoint обобщете информация и снимки за споменатите в клипа системи от органи и обяснете колко важна е дифузията за правилното им функциониране.

Екипите представят събраната от тях информация.

Замърсяване на въздуха

Автор на урока: Татяна Николова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Човекът и природата 5 клас	Замърсяване на въздуха	Социокултурни компетентности: способност за ефективно и конструктивно участие в час и развиване на социалния живот. Езикови компетентности: Ученикът разбира конкретна тема и комуникативните намерения в кратък несложен текст; разбира конкретни и необходими подробности от текстове и статии по определена тема;	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника. Разрешаване на проблем. Създаване на съдържание.

Нови понятия: емисии, парников ефект, оксиди

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1
Учителят показва клипче свързано с парниковия ефект. (23) Парниковият ефект Какво е това? Глобално затопляне и заплахата за Земята Анимация 13+ - YouTube Обръща внимание на темата на клипчето и се обсъжда дали това вероятно е истина, дали съществува глобалното затопляне. Въпросите, които учителя обсъжда с учениците биха могли да бъдат: - „От къде Земята получава енергията необходима на растенията, за да фотосинтезират?“ - „До какво ще доведе разтопяване на ледниците?“ - „Какво представляват алтернативните източници на енергия?“ - „Дали можем да говорим за глобалното затопляне?“ Време – 7 минути.
Основна дейност №1
Учителят поставя фронтално към целия клас задачи, които трябва да изпълнят за часа.

Задача 1: Направете списък с 5 замърсителя на въздуха, които биха довели до увеличаване на количеството на въглеродния диоксид в атмосферата. Време за изпълнение – 5 минути.

Учителят записва на дъската предложенията на учениците като подчертава тези, които се повтарят. Обръща се внимание на горенето на горива в автомобилите и заводите.

Учениците се разделят на три екипа. Представят им се уебстраниците:

- <https://www.eea.europa.eu/bg/themes/air/intro>,
- <https://www.climateka.bg/osnovni-zamarsiteli-vazduha/> и
- https://www.unglobalcompact.bg/?page_id=6792

Разяснява, че това са сайтове за проверка на фактите, които са в основата на изгледаното клипче в началото на урока. На учениците се показва как да се търси информация чрез Google. Всеки екип има 10 минути време за работа.

Екип 1: Източници на замърсяване на въздуха. Учениците трябва да потърсят информация в интернет за начините на замърсяване на околната среда. Да намерят подходящи изображение от предприятия или дейности замърсяващи въздуха в България и да подготвят няколко слайда в PowerPoint в Office365.

Екип 2: Вещества замърсители на въздуха. Учениците в този екип трябва да потърсят информация за веществата, които замърсяват въздуха и да ги опишат в няколко слайда в PowerPoint в Office365.

Екип 3: Замърсен въздух и здраве. Учениците трябва да свържат заболяванията при хората свързани с мръсния въздух и да ги опишат в няколко слайда в PowerPoint в Office365.

Екипите имат на разположение по 3 минути, за да представят обобщената от тях информация пред класа.

Основна дейност №2

Учителят представя на учениците сайт, в който могат да следят индекса за качеството на въздуха в реално време в целият свят: <https://waqi.info/bg/>

Разяснява се менюто на сайта и бутоните в долния десен ъгъл, както и възможността да наблюдават показанията за въздуха в целия свят. Фронтална задача към целия клас.

Задача 2: Запишете в кой град в България има най – голям индекс на качеството на замърсяване на въздуха и какъв е той в техния град.

Дискутират се наблюдаваните в сайта показатели на качеството на атмосферния въздух и се прави заключение за въздуха в нашия град.

Задача 3: По екипи учениците изготвят предложения за намаляване на замърсителите на въздуха в техния град. Време за работа 10 минути.

В клас се обсъждат предложените от учениците действия. Децата обобщават намерената от тях информация за замърсяването на въздуха, замърсителите, влиянието им върху здравето на човека и предложените мерки за намаляване на замърсяването в една обща презентация или клипче.

Готовият ресурс се споделя с учителя, за да бъде представен в сайта на училището.

Окръжност. Дължина на окръжност

Автор на урока: Марина Матанова

Предмет	Тема	Цели	Дигитално-медийни компетентности
Математика	Окръжност. Дължина на окръжност	Учениците да използват поне 3 стратегии за търсене на информация в интернет за окръжност и да представят намереното пред съучениците си.	Информационна грамотност, комуникация, сътрудничество

Нови понятия: Окръжност, център на окръжността, радиус, диаметър, дължина на окръжност, число π

Среда/материали: Компютърен кабинет с достъп до интернет (поне по един компютър на 2-3 деца), бяла дъска, флипчарт, маркери, кадастрон с принтирано и залепено в центъра Приложение 1 или мултимедия, която да прожектира Приложение 1.

Ход на урока:

Въвеждаща дейност (мозъчна атака): 10 мин.

Учителят прожектира с мултимедия на дъската или поставя кадастрон с изображения на отсечка, лъч, права, триъгълник и окръжност.

Учителят пита учениците кои фигури познават, за кои от тях вече са учили (фиг.1).

Въвежда темата „Окръжност“, като обяснява, че ще се занимават с контура на фигурата, която посочва измежду проектираните, който се нарича „окръжност“. Поставя задачата в този час да търсят информация за предмети от ежедневието, които да са с формата на окръжност.

„Чували ли сте понятието „окръжност“?

„Какво знаете за нея?“, „С какво свързвате тази фигура?“.

„Всеки да потърси в интернет изображение на предмет от ежедневието с формата на окръжност“.

Учителят представя необходимостта от изучаване на темата окръжност, като използва резултатите от търсенето на учениците за употребата на геометричната фигура в ежедневието.

Основна дейност (търсене на онлайн информация в групи): 15 мин.

Стартира мозъчна атака с цел извличане на 4-5 ефективни стратегии за търсене на информация в интернет. Примерни въпроси: „Какво правите, когато искате да намерите информация в интернет?“, „Пишем ли нещо някъде? Къде?“, „Защо казваме, че използваме търсачка, а не браузър? Каква е разликата между тях?

Дайте примери за търсачки“, „Какво пишем? Цели изречения? Думи? Как можем да наречем такива „важни“ думи?“, „Да кажем, че искаме да разберем повече за окръжност. Дайте примери за (ключови думи, които да използваме при търсене“.

„Достатъчно ли е да проверим на едно място (източник)?

Защо? Колко източника са достатъчни? Какви? Как преценяваме кое е най-ценното и съществено от цялата информация?”.

Припомня на учениците, че търсят информация за понятието „Окръжност“ - демонстрира или учениците сами търсят за 1-2 минути, обсъждат какви източници са намерили.

Записва определението на флипчарт или на дъската в кабинета.

Учителят представя необходимостта от изучаване на темата „Окръжност“, като използва резултатите от търсенето на учениците за употребата на геометричната фигура в ежедневието.

Разделя класа на 4 групи като всяка има за задача да намери информация в интернет по един от следните въпроси:

- Група 1: Какво е „радиус“?
- Група 2: Какво е „хорда“?
- Група 3: Какво е „диаметър“?
- Група 4: Какво е „числото π “? Как можем да установим на колко е равно?

Заклучителна дейност (рефлексия): 8 мин.

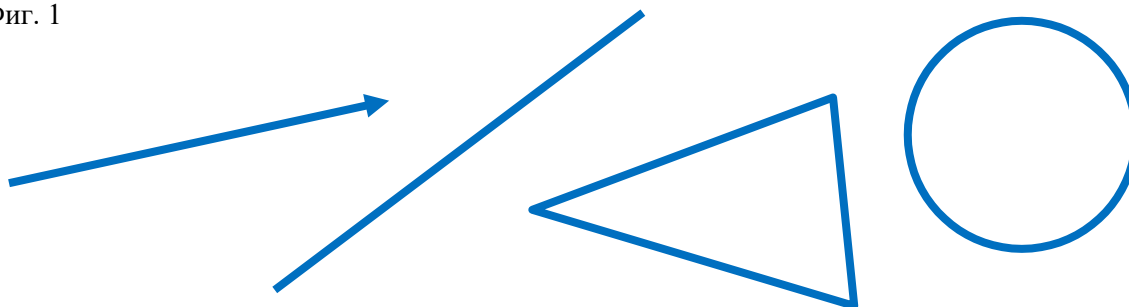
- Източници – „Какви източници намерихте? Кой други групи използваха този източник? Успяхте ли да откриете математическите определения на понятията? Имаше ли разлика между източниците? Имаше ли противоречие в източниците? Как успяхте да идентифицирате важната информация в текстовете? Трудно ли беше това за вас? Открихте ли много съвпадения между информацията в различните материали?“.

Ако учениците са използвали неподходящ източник, това е чудесна възможност да се обсъди, че някои източници са подходящи за конкретното търсене (и по принцип), а други не, като това зависи и от използваните ключови думи.

Дава оценка на работата на групите. Задава задачата за следващата седмица – групите да споделят събраната от тях информация в общ проект в споделена среда.

Приложение 1:

Фиг. 1

Източници за разработка на урока:

<https://gramoten.li/дмг-2021-програми-за-училищата/#Помагала%20за%20учителите,%20преподаващи%20в%205-7%20клас>

Пирамида

Автор на урока: Марина Матанова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Математика	Пирамида	Умее да регистрира, обработва и представя информация с различни средства Умее да различава основните елементи на пирамида. Умее да намира сбора от околни, основни ръбове и върхове, стени на различни пирамиди Разгъвка на пирамида	Информационна грамотност, комуникация и сътрудничество

Нови понятия: Пирамида, околни, основни ръбове, върхове, стени на пирамида, разгъвка на пирамида.

Среда/материали: Класна стая с компютри/ компютърен кабинет с достъп до интернет (необходими са поне 2 компютъра), листа във формат А4 или тетрадки, химикалки, бяла дъска, флипчарт, маркери

Ход на урока:

Въвеждаща дейност: 10 мин.

Проектира с мултимедия снимки на различни пирамиди (Хеопсова пирамида, вр. Мусала, покриви)

Учителят пита дали са запознати с тези тела.

- Чували ли сте понятието пирамида?
- Намерете информация чрез подходящи търсачки.
- Кои ключови думи използвахте?
- Кои източници на информация?
- Достатъчно достоверни ли са?

Учителят разделя класа на 2 групи.

Група 1. Видове пирамиди

Група 2. Елементи на пирамида

Основна дейност (Търсене на онлайн информация в групи): 20 мин.
Учителят дава инструкции за работа. Дава насоки: - Отворете търсачката. - Изпишете ключовите думи. - Разгледайте сайтовете. - Сравнете информацията. - Оценете информацията.
Заклучителна дейност: 8 мин.
Разпитва групите и дискутират: Ключови думи Източници -Какво най-много ви затрудни? -Имаше ли разлика между източниците? Дава оценка на работата на групите. Задава домашна работа: Да се направи разгъвка на правилна четириъгълна пирамида.

Източници за разработка на урока:

<https://gramoten.li/дмг-2021-програми-за-училищата/#Помагала%20за%20учителите,%20преподаващи%20в%205-7%20клас>

Онлайн тормоз

Автор на урока: Марина Матанова

Предмет	Тема	Цели	Дигитално-медийни компетентности
	Онлайн тормоз	Разграничават тормоза в училище от онлайн тормоза. Дефинират онлайн тормоз.	

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1

Учителят записва на дъската с големи букви думата ТОРМОЗ (изписана е вертикално надолу). След това моли учениците на собствен лист (може предварително да са раздадени малки листчета) да запишат думата по същия начин и срещу всяка буква да запишат дума, която свързват с тормоза и която започва със съответната буква (напр. Т – тъга, О – омраза и т.н.) (4 минути)

След като учениците са готови, учителят ги приканва да споделят записаните думи и на свой ред ги отбелязва на дъската/ флипчарт листа. Възможно е на една буква да отговаря повече от една дума. (3 минути)

Учителят обобщава упражнението, като обяснява, че в днешния час ще говорят за тормоза и за една негова много често срещана форма – онлайн тормоза. Учителят допълва, че от мозъчната атака става ясно, че тормозът се свързва с негативни емоции и поведения – както у извършителя, така и у жертвата. (1 минута)

Основна дейност №1

Учителят чертае на дъската следната Вен диаграма:

След това задава въпроси на учениците:

„Според вас какво е това? За какво се използва тази диаграма? Какво пише в единия кръг? А в другия? Защо между кръговете има пространство, което се припокрива?“

Чрез насочващи въпроси към групата учителят създава дискусия и извежда основните характеристики на тормоза в училище и онлайн тормоза, както и това, по което двете си приличат. Записва характеристиките на дъската или на флипчарт лист.

Важно е учениците да са активни и отговорите да дойдат от тях. Учителят може да използва следните примерни въпроси:

„Посочете примери за тормоз. Ако трябва да поставите тези примери в няколко категории, кои биха били те? Кои от тези форми се срещат и онлайн? Има ли нещо, което е специфично само за тормоза в училище?“

Къде може да се случи тормозът? Кой може да бъде свидетел? Колко хора могат да станат свидетели на тормоз в училище? А на тормоз в интернет? Къде се случва онлайн тормозът?“

„Спира ли тормозът в училище? Кога? Може ли например съученик да ни удари, докато си стоим вкъщи? Спира ли тормозът в интернет? Кога?“

Заклучителна дейност

Учителят обобщава основното упражнение:

„Дотук говорихме за разликите между тормоза в училище и онлайн тормоза. Сигнахте до заключението, че тормозът има различни форми и че тормозът в училище и онлайн тормозът си приличат по някои от проявленията си. Също така разбрахме, че онлайн тормозът се случва в интернет, видим е от много хора и продължава 24 часа в денонощието. Нека сега видим какво можем да направим в ситуация на тормоз.“

Учителят задава насочващи въпроси, с които да изведе стратегии за справяне:

„Какво можете да направите първоначално? Можете ли да помолите човека да спре? Ако това не помогне, какво можете да направите? Можете ли да помолите някого за помощ и подкрепа? Кого? Знаете ли към кого можете да се обърнете в ситуация на онлайн тормоз?“ Учителят разказва на учениците за Консултативната линия към Националния център за безопасен интернет – www.safenet.bg; тел. 124 123. Обяснява им, че могат да се обръщат към нея винаги когато има нещо в онлайн пространството, което ги тревожи.

Източници за разработка на урока:

<https://gramoten.li/дмг-2021-програми-за-училищата/#Помагала%20за%20учителите,%20преподаващи%20в%205-7%20клас>

РОЛЯТА НА СВОБОДНИТЕ МЕДИИ ЗА ДЕМОКРАТИЧНОТО ОБЩЕСТВО

Автор на урока: Марина Матанова

Предмет	Тема	Цели	Дигитално-медийни компетентности
	Ролята на свободните медии за демократичното общество	Учениците разбират понятието медия и да разпознават различните видове медии; Учениците разбират ролята на медиите за едно демократично общество; Учениците придобиват реалистична представа за журналистическата професия: какво правят журналистите и какво не.	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника.

Нови понятия: медия, свободна преса

Ход на урока:

Въвеждаща дейност: Дискусия за разбирането на учениците за понятието медия

Учителят започва дискусия с учениците за видовете медии. Казва на учениците помислят и да дадат собствена дефиниция на понятието медия. (2 минути.)

Записва различните дефиниции на дъската (5 минути.)

Представя основната дефиниция на медия и главните функции на медиите (3 минути.)

*можете да раздадете работен лист на учениците или да я прожектирате на дъската.

Коренът на думата медия е медиум – посредник, доставчик на информация. Медии са телевизията, радиото, вестниците, новинарските сайтове, а също и блогите.

Социалните мрежи (Instagram, Facebook, YouTube, Twitter и др.), в които различни потребители създават и споделят съдържание, могат да бъдат определени като медийни платформи.

Медийното съдържание може да бъде разделено на развлекателно (филми, сериали, концерти, комедийни програми и др.) и информационно - такова, чиято основна задача е да съобщава и анализира актуалните събития. Вторият тип е свързан най-вече с

професията на журналистите, чиято роля е да бъдат такива посредници и да предоставят качествена и проверена информация на публиката си.

Попитайте учениците за разликите между техните дефиниции и представената от Вас. (2 минути)

Основна дейност №1: РОЛЯТА НА СВОБОДНИТЕ МЕДИИ

Учителя задава на учениците въпроса (2 минути) “Какво ще се случи, ако медиите изчезнат?” Изслушва мнението на двама-трима ученици и след това представя дефиницията на думата медия: Медиите са незаменим инструмент, който помага на хората да се информират за различни теми и им дава платформа да изразяват своите мнения и виждания. Днес не е нужно да сме били свидетели на нещо, за да знаем, че се е случило. Някога хората са се информирали или като са виждали нещо лично, или по разкази на други хора, често изкривяващи реалността. С развитието на медиите можем да получаваме все повече и все по-непосредствена информация от различни точки на света. Телевизионното излъчване ни прави свидетели на събития, развиващи се на стотици или хиляди километри, а с интернет, информацията идва по-бързо от всякога.

За да не се изкривява картината, медиите трябва да показват всички гледни точки, дори и непопулярните. А ние не трябва да се оставяме да живеем в т.нар. “балон”, в който чуваме само мнения, близки до нашите.

В какъв свят бихме живели, ако не съществуват медии?

1. Учениците се разделят на три групи и се оставят да разпределят помежду си следните роли: - пазач на времето; - писар; - говорител; - фасилитатор на дискусията. Учителят им раздава казусите.

2. Всяка група трябва да посочи поне 4 последствия от зададения сценарий. (1 мин. за разпределение по групи и 6 минути за изпълнение на задачата/6+1 - общо 7 минути)

Група 1 представлява граждани в държава, в която се случва инцидент в ядрена електроцентрала. Какво ще стане, ако медиите в държавата не получат информация за инцидента и не могат да я съобщят? Какви ще са последствията за населението?

Група 2 представлява футболните фенове. Какво ще се случи, ако медиите решат да не излъчват футболни мачове? Ще продължи ли тази тема да бъде толкова популярна и вълнуваща за обществото?

Група 3 са граждани на държава, в която всички медии отразяват единствено гледната точка на управляващите. Каква важна информация ще остане скрита от обществото?

На учениците се дава 5 минути за обсъждане и записване на идеите им.

3. Учителят казва на учениците от двете групи да си изберат лидери, които да представят идеите им пред класа и обсъдете последствията от липсата на медии през призмата на двете групи. (5 минути)

4. Обобщават се важността на медиите като портиер, фактор в определянето на важните за обществото теми и куче пазач.

Основна дейност №2 – КАКВО ПРАВЯТ И НЕ ПРАВЯТ ЖУРНАЛИСТИТЕ?

Учителят записва следния въпрос на дъската:

Какво е журналист и какво прави той/тя?

Учениците се разделят на две групи, които ще работят по всеки един от въпросите и им се раздават залепващи листчета (3 минути)

2. Учениците имат 4 минути да помислят и запишат по няколко идеи на листчетата.

3. Учениците залепят листчетата на дъската. (1 минути)

4. Прочитат най-често срещаните асоциации. (2 минути)

5. Учителя прочита дефинициите за професията на журналистите, какво правят и какво не (5 минути)

Източници за разработка на урока:

<https://gramoten.li/дмг-2021-програми-за-училищата/#Помагала%20за%20учителите,%20преподаващи%20в%205-7%20клас>

Онлайн изследователи

Автор на урока: Гергана Илиева

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Човек и общество	Онлайн изследователи	Обобщават се знанията за древните племена по нашите земи. Затвърждават се основните понятия от уроците. Разгадаване на следите от миналото.	Формиране на умения за проверка на информация от няколко източника. Информационна грамотност и сътрудничество.

Нови понятия: търсачка, поминък, племе, ключова дума, уебсайт

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят обяснява на децата, че днес ще се превърнат в онлайн изследователи и ще открият информация за древните жители по българските земи, а това са древните траки, древните българи и славяни. Децата ще потърсят информация за живота, поминъка и вярванията на прадедите ни.

Примерен диалог между учител и ученици :

У-л: Здравейте, ученици!

У-ци: Здравейте, госпожо!

У-л: Ученици, днес с вас ще се превърнем в най-добрите изследователи

У-л: Ще се запознаем с много нови понятия и интересни факти. Ще се запознаем с древните жители по нашите земи.

У-л: Налага ли ви се често да търсите информация в интернет? Какви източници на информация използвате?

У-ци: Използваме компютри и телефони, за да потърсим нужната информация, когато имаме даден проект.

У-л: Пишете ли нещо някъде и къде?

У-ци: Да, пишем. На съответното място за търсене.

У-л: Онлайн изследователи, дайте ми примери за търсачки в интернет?

У-ци: Google

У-л: Има и други търсачки освен Google, а това са Yahoo. com, Ask. com и др.

У-л: Какво пишем в тези търсачки, за да намерим информацията, която ни трябва?

У-ци: Използваме най-важните думи, които биха ни отворили сайтове с информация.

У-л: А как можем да наречем тези „важни“ думи?

У-ци: Ключови думи.

У-л: Ако искаме да потърсим информация за живота на траките, какви ключови думи за търсене бихте използвали?
У-ци: Траки, информация за траките, животът на траките
У-л: Точно така, а достатъчно ли е да проверим на едно място? Достатъчно ли е да проверим само един източник ?
У-ци: Не!
У-л: Защо?
У-ци: Защото не е сигурно дали това е точната информация.
У-л: Колко източника са достатъчни? Какви?
У-ци: Необходими са ни поне 2-3 източника, за да сме сигурни в информацията. Търсачки.
У-л: Трябва да проверите автора на информацията.
Къде обикновено търсим информация за живота на хората от миналото?
У-ци: В книги, учебници, енциклопедии, достоверни източници в интернет.
У-л: Точно така, bravo!

Основна дейност

Учениците гледат образователно видео за безопасното използване на интернет: <https://youtu.be/YU8amcAGXnc>
Учителят разделя класа на три отбора: „Траки“, „Славяни“ и „Прабългари“. Приложение 1 за траки, приложение 2 за славяни и приложение 3 за прабългари. Учениците трябва да потърсят информация в интернет спрямо задачите. Учениците сами избират коя търсачка на информация да използват. Учителят им оставя около 25 минути, за да може всяка група да попълни приложението.

Всяка от групите трябва да запише кои уебсайтове са използвани по време на груповата работа, както и търсачката, която са използвали.. Учителят дава инструкции за работа и оставя групите да работят самостоятелно.

Заклучение

След като учениците са приключили следва кратка дискусия по заданието.
Учителят задава следните въпроси, като всяка от групите следва да отговори на дадените въпроси, така ако има разминаване в отговорите ще е от полза и на останалите групи, за да ги поправят или да придобият опит. Всяка от групите представя написаното пред останалите

- Кой търсачки използвахте?
- Кой ключови думи използвахте за търсене на информация?- Ако децата са използвали неподходящ източник, това е чудесна възможност да се обсъди, че някои източници са подходящи за конкретното търсене (и по принцип), а други не, като това зависи и от използваните ключови думи.
- Имаше ли съмнителни източници на информация, такива, на които нямате доверие в написаното?
- Трудно ли ви беше да откриете информацията?
- Някой използвал ли е онлайн енциклопедия?

На финала учителят прави обобщение на информацията за трите племена. За домашна работа децата трябва да потърсят кратка информация на следния въпрос: „Как да разпознаем недостоверната информация в интернет?“.

Приложение 1:

ТРАКИ						
ПОЯВА	ДЪРЖАВА	ПОМИНЪК	БОГОВЕ	СЪКРОВИЩА	НАЧЕЛО НА ПЛЕМЕТО	ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ
						Източници: Уебсайтове:

Приложение 2:

Славяни						
ПОЯВА	ДЪРЖАВА	ПОМИНЪК	БОГОВЕ	СЪКРОВИЩА	НАЧЕЛО НА ПЛЕМЕТО	ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ
						Източници: Уебсайтове:

Олимпийските богове

Автор на урока: Мария Драганова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Литература	Олимпийските богове	Идентифицира в древногръцкия мит за произхода на боговете, подобията, разликите и конфликтите между боговете и хората. Представя теоретични знания за персонажната система Развиване на умения за търсене, оценка и синтезиране на информация в предметна област „Български език и литература“ за 5. клас	Информационна грамотност. Екипност. Комуникация и сътрудничество

Нови понятия: ключова дума, олимпийски богове, търсачка

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят въвежда темата на урока, като обяснява каква ще бъде и задачата на учениците. Те ще се запознаят с олимпийските богове чрез текста, а после ще потърсят информация от интернет, ще я систематизират, ще разработят малки проекти и ще ги представят пред своите съученици.

Актуализиране на знанията задава въпроси, свързани с изучените части от древногръцкия мит: 1. На колко части е поделен светът от олимпийските богове?

2. Кои са боговете, които властват над отделните части на света?

3. Кои други богове освен тримата синове на Кронос знаете?

Основна дейност №1

Учителят разделя класа на групи по 4 човека и раздава по едно копие на Приложение 1 на всяка група. Задачата на учениците е да потърсят информация в интернет и да попълнат таблицата. За тази цел е необходимо да се изяснят някои въпроси с учениците, относно работата с интернет. Примерни въпроси:

- Как ще постигнем целта си?

- Какво трябва да направим?

- Къде ще търсим информация?

Стартира мозъчна атака с цел извличане на 4-5 ефективни стратегии за търсене на информация в интернет. Примерни въпроси: „Какво правите, когато искате да намерите информация в интернет?“ „Пишем ли нещо някъде? Къде? Дайте примери за търсачки. Какво пишем? Цели изречения? Думи? Как можем да наречем такива „важни“ думи?“ „Да кажем, че искаме да разберем за бог Зевс. Дайте примери за

(ключови) думи, които да използваме при търсене.“ „Достатъчно ли е да проверим на едно място (източник)? Защо? Колко източника са достатъчни? Какви? Къде обикновено търсим информация за боговете?“ . Учителя записва стратегиите на дъската и учениците започват да търсят информация за боговете. Ако учениците се затрудняват им се дават насоки:

1. Отворете търсачката.
2. Изпишете ключовата дума.
3. Разгледайте сайтовете, които ви дават . нужната информация, запознайте се с нея.
4. Преценете дали съответният източник е надежден и отговаря на целите на задачата
5. Сравнете основната информация, която сте извели, с поне още един източник, потърсете съвпадения и накрая сравнете откритата информация.

След попълване на таблицата се разпитват групите какви стратегии са използвали и провежда дискусия за преживяванията на децата при използване на всяка от стратегиите:

- Търсачка – „Кои търсачки използвахте?“.

- Ключови думи – „Какви ключови думи използвахте? Използвахте ли различни ключови думи за различните въпроси? Дайте примери. Какво най-много ви затрудни?“. Добре е да бъдат разгледани примери на поне 2 от групите, като особено полезно би било да са използвали стратегията по различен начин (напр. група I, която просто е написала „Афродита“ какво точно ще предпочете да използва от намереното).

- Източници – напр. енциклопедия (обсъждането на стратегии 3 и 4 може да се проведе едновременно) – „Какви източници намерихте? Кои други групи използваха този източник? Успяхте ли да намерите онлайн енциклопедии? Имаше ли разлика между източниците? Имаше ли противоречие между източниците?“. Ако децата са използвали неподходящ източник, това е чудесна възможност да се обсъди, че някои източници са подходящи за конкретното търсене (и по принцип), а други не, като това зависи и от използваните ключови думи. За финал, учителят пита децата дали са научили/ измислили нови стратегии за търсене на информация по време на работата. Ако има такива, добавя ги към дъската. Дава оценка на работата на групите.

Основна дейност №2 –

Учителят пита децата дали са научили/ измислили нови стратегии за търсене на информация по време на работата. Ако има такива, добавя ги към дъската. Дава оценка на работата на групите. Провежда се дискусия кои от методите са били по-ефективни.

Приложение 1:

Бог	Какво покровителства	Символ
Зевс		

Как да представяме личностите в историята?

Автор на урока: Мария Драганова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
История и цивилизации	Как да представяме личностите в историята	Познава видни личности от Античната история, запознават се с идеите и с делата им Развиване на умения за търсене, оценка и синтезиране на информация в предметна област „История и цивилизации”	Информационна грамотност, комуникация и сътрудничество

Нови понятия: личност, принос, досие

Ход на урока:

Въвеждаща дейност №1

Учителят въвежда темата на урока, като припомня историческите личности изучени до момента, като например Александър Велики, Перикъл, цар Леонид, цар Дарий, а също така и личности от Древен Египет, за да може учениците да имат по-голям избор. На учениците е поставена задача да си носят бели листове, цветни моливи/ химикали.

Учителят работи с електронен учебник и с мултимедия. Запознават се учениците по какви точки/ въпроси трябва да създадат историческото досие(приложение 1). Обсъжда се какви са стъпките за създаване, а после се пуска примерно досие, което да служи като пример на учениците. Всички на дъската виждат Приложение 2.

Поставя се задачата на учениците. Те трябва да създадат историческо досие под формата на постер, а информацията за досието трябва да бъде събрана от интернет.

Основна дейност №1

Задачата на учениците е първо да си изберат историческа личност, а след това да потърсят възможно най-много информация и да създават досието. Необходимо е да

се изяснят някои въпроси с учениците, относно работата с интернет. Примерни въпроси:

Как ще постигнем целта си?

-Какво трябва да направим?

-Къде ще търсим информация?

Стартира мозъчна атака с цел извличане на 4-5 ефективни стратегии за търсене на информация в интернет. Примерни въпроси: „Какво правите, когато искате да намерите информация в интернет?“ „Пишем ли нещо някъде? Къде? Дайте примери за търсачки. Какво пишем? Цели изречения? Думи? Как можем да наречем такива „важни“ думи?“ „Да кажем, че искаме да разберем за Херодот . Дайте примери за (ключови) думи, които да използваме при търсене.“ „Достатъчно ли е да проверим на едно място (източник)? Защо? Колко източника са достатъчни? Какви? Къде обикновено търсим информация за личностите ?“ . Учителя записва стратегиите на дъската и учениците започват да търсят информация. Ако учениците се затрудняват им се дават насоки:

1. Отворете търсачката.
2. Изпишете ключовата дума.
3. Разгледайте сайтовете, които ви дават нужната информация, запознайте се с нея.
4. Преценете дали съответният източник е надежден и отговаря на целите на задачата
5. Сравнете основната информация, която сте извлекли, с поне още един източник, потърсете съвпадения и накрая сравнете откритата информация.

Учениците работят самостоятелно, разполагат с около 20 минути, за да има време на края на часа да представят постерите си.

След създаване на историческото досие се разпитват групите какви стратегии са използвали и провежда дискусия за преживяванията на децата при използване на всяка от стратегиите:

-Търсачка – „Кои търсачки използвахте?“.

- Ключови думи – „Какви ключови думи използвахте? Използвахте ли различни ключови думи за различните въпроси? Дайте примери. Какво най-много ви затрудни?“. Добре е да бъдат разгледани примери на поне 2 от групите, като особено полезно би било да са използвали стратегията по различен начин (напр. група I, която просто е написала „Тукидит“ какво точно ще предпочете да използва от намереното).

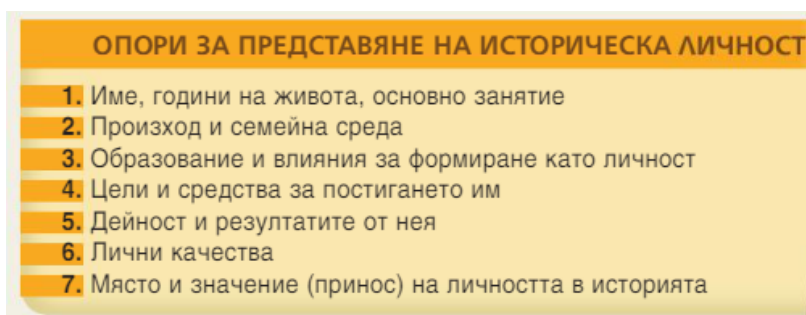
Източници – напр. енциклопедия (обсъждането на стратегии 3 и 4 може да се проведе едновременно) – „Какви източници намерихте? Кои други групи използваха този източник? Успяхте ли да намерите онлайн енциклопедии? Имаше ли разлика между източниците? Имаше ли противоречие между източниците?“. Ако децата са използвали неподходящ източник, това е чудесна възможност да се обсъди, че някои източници са подходящи за конкретното търсене (и по принцип), а други не, като това зависи и от използваните ключови

думи. За финал, учителят пита децата дали са научили/ измислили нови стратегии за търсене на информация по време на работата. Ако има такива, добавя ги към дъската. Дава оценка на работата на групите.

Основна дейност №2

Учителят пита децата дали са научили/ измислили нови стратегии за търсене на информация по време на работата. Ако има такива, добавя ги към дъската. Дава оценка на работата на групите. Провежда се дискусия кои от методите са били по-ефективни.

Приложение 1:

Приложение 2:

Събиране на данни чрез социалните ни профили

Автор на урока: Йовко Патазов

1. Учениците разбират правата си като източници на информация.
2. Учениците осмислят последствията от споделяне на лична информация и мнения в интернет пространството.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Информационни технологии -	Защита на лични данни и сигурност	Разбира, че не трябва да предоставя лична информация във виртуална и реална среда. Разбира, че оставя с всяко свое действие в интернет дигитален отпечатък, който може да бъде проследен.	Важността от отговорно отношение към личните данни; Възможни последици от споделяне на лична информация и мнения в социалните мрежи. Начини за защита на личните данни.

Нови понятия: лични данни, дигитален отпечатък

Ход на урока:

Въвеждаща дейност
Учителят открива урока с дискусия с учениците за това дали използват социални медии. Какво гледат, споделят, харесват там. Кои социални медии използват. Задача 1. Учениците обсъждат какво споделят в социалните мрежи. Попълват онлайн анкета /Приложение 2/: https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ZOv8NgGqvEuoGn5m_Is9LXPbkYnkyJ9Gtp2hXBEUILVUNTdYRUJBRjVHNTIMVURCSINGUVA4R1YyRi4u 10 мин. Когато посещавате сайтове, Вие приемате „бисквитки“. Какви? Учителят задава въпрос на учениците 15 мин.
Основна дейност: Какво са личните данни
Лични данни. Личните данни са информацията, по която можете да бъдете разпознати /идентифицирани/. Има различни видове лични данни: расов или етнически произход, политически убеждения, религиозни вярвания, лично здраве и личен живот. Друга категория персонална информация са биометричните и генетичните данни. Образът Ви, пръстовия отпечатък, име, ЕГН, адрес, локация – всичко това са лични данни.

Ако бъдете снимани, образът Ви може да се използва за различни цели. Понякога сте задължени да разрешите да бъдете снимани - например за паспортна снимка или пропуск в офис сградата, в която работите. Често Вие споделяте образа си – пр. в Инстаграм, Тик-ток. Правото на контрол над образа си е част от Вашите лични права. Имате право да откажете записване на образа Ви, както и каквото от Вашите лични данни да бъде споделяно с други хора или институции. Често споделяме твърде много лична информация за нас и наши близки, без да съобразим, че може да бъде достъпна за трети лица.

Повечето хора мислят, че настройките за споделяне в социалните мрежи са достатъчни, за да защитят информацията си, която са качили в интернет. Това е така, но опитен хакер може да се добере до доста голяма част от скритата информация.

Учителят предоставя на учениците приложение 1. Какво знаят социалните медии за нас? Обсъждат се отделните точки в приложението, като нагледно се вижда колко много информация оставяме за себе си.

Задача 2: Отбележете кои лични данни трябва да останат скрити и кои могат да бъдат споделяни.

Дискусия кои лични данни задължително следва да бъдат защитени.

Дигитален отпечатък: Това е информационната следа, която оставяме, когато използваме интернет и различни дигитални устройства. Личният дигитален отпечатък нараства, докато сърфираме в интернет, споделяме информация, посещаваме сайтове, участваш в групи и други. Всичко това оставя следи от личната ти информация, която може да бъде достъпна за другите онлайн.

На учениците се представя **приложение 3**. Дискусия по отделните точки. Целта е да се повиши тяхната информираност каква част от данните им се съхраняват неволно чрез приложения, бисквитки и пр.

Самостоятелна работа

На учениците се предоставя приложение 4 и приложение 5. Препоръчва се да изпълнят отделните точки.

Домашна работа

На учениците се препоръчва да сложат на видно място в домовете си приложенията, за да повтарят периодично стъпките за защита на личните данни в тях.

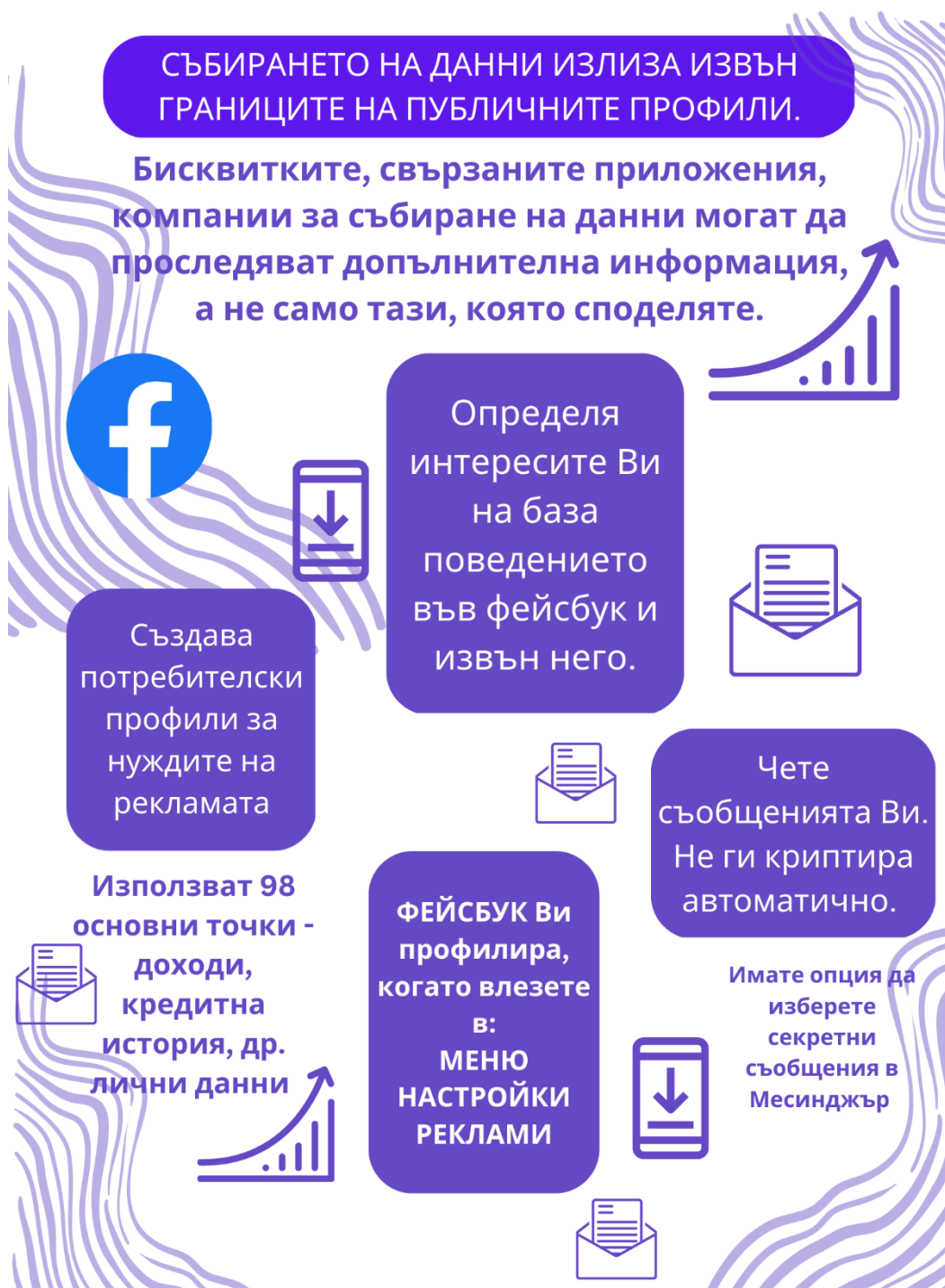
Ресурси. Приложение 1

Приложение 2: Анкета за поведение в социалните мрежи

https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ZOv8NgGqvEuoGn5m_Is9LXPbkYnkyJ9Gtp2hXBEUILVUNTdYRUJBRjVHNTIMVURCSINGUVA4R1YyRi4u

Приложение 3.

Приложение 4.

Приложение 5.

Препоръки за контролиране на дигиталния отпечатък:

- **Внимавайте какви са настройките за сигурност и поверителност на профилите Ви в социалните мрежи и на сайтовете, в които се регистрирате.**
- **Запомнете, че всичко остава в интернет завинаги.**
- **Трийте нещата, които Ви притесняват. Това няма да ги премахне, но ще ги направи по-трудно откриваемы.**

- Премахвайте тагове които други хора поставят, ако е без Ваше позволение. Докладвайте ги, ако е нужно.
- Отписвайте се от профилите си. Премахвайте или деактивирай всички профили, които вече не използвате.
- Периодично проверявайте в търсачките каква информация се появява, когато напишете името си.

Източници за разработка на урока:

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“ - [Медийна грамотност през дистанционното обучение](#);

Б. Джамбазова, Радев И., Черешева М., Димитров М., Петрова С., Мишкова Ю. - „Медийна грамотност в класната стая“, София 2019 © Асоциация на европейските журналисти – България [Медийна-грамотност-в-класната-стая-2019.pdf \(aej-bulgaria.org\)](#)

<https://www.telerikacademy.com/school/about/news/details/kakav-digitalen-otpechatak-ostavyame-sled-sebe-si> „Какъв дигитален отпечатък оставяме след себе си“.

Как да подбираме новините си

Автор на урока: Йовко Патазов

1. Учениците разбират как да извличат надеждна информация от медиите;
2. Учениците развиват критично мислене по отношение на информацията.

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Информационни технологии 6 клас	Как да се информираме надеждно	Знае, че трябва да проверява информацията от медиите, преди да ѝ се довери и сподели	Умее да проверява информацията от различни източници; Знае, че най- надеждно е да намери оригинала; Разбира, че трябва да гледа критично новинарските канални за информация.

Нови понятия: новина, факт, мнение, информирано мнение

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Учителят открива урока с дискусия наскоро станало събитие за природно бедствие или инцидент. Учениците споделят сензационно събитие, което е силно емоционално въздействащо и е било следено от тях и близките им.

П.С. Не се фиксира определено събитие, понеже се следи наскоро случили се бедствия/инциденти, които са фокусирали вниманието на повечето хора.

Дискусия с учениците със следните въпроси:

Наблюдавали ли сте някога природно бедствие или инцидент „на живо“?

Какво чувствахте, докато следяхте развитието на ситуацията?

Ако с Вас са били Ваши близки, каква беше тяхната реакция, докато следяха събитието?

Случвало ли се е след време да се окаже, че има много други обстоятелства, които промениха мнението Ви? Следяхте ли подробностите след събитието?

Имахте ли съмнение, че може да не Ви информират достатъчно обективно?

Тревожите ли се да не бъдете заблудени от предоставената информация?

Споделяли ли сте някога сензационна новина, която не е обективна, без да искате или пък нарочно?

Опишете обстоятелствата.

Основна дейност: Как да гледаме новините критично

Видео <https://www.youtube.com/watch?v=q-Y-z6HmRgI>

Учениците гледат видеото как да подбираме новините си. Видеото им се предоставя, за да е достъпно за гледане и на смартфоните им.

Разясняване на новото понятие:

Какво е новина? Новината е сензационна, ексклузивна информация: ексклузивната информация е информация, която журналистът е разкрил или научил преди всички други. Обикновено това е достатъчно условие за медиите да излъчат такава информация. Новината е това, което редакторът прецени. Понякога редакторът е този, който решава дали дадена информация е новина, или не. Всеки ден в редакциите се обсъждат многобройни истории и затова се налага някой да преценява кои от тях са важни и кои - не. Новината е това, което вълнува хората: за много хора, източници на по-голямата част от новините, които потребяват, са техните приятели и социалните мрежи. Често получаваме новините си от Фейсбук. Новината е информация, която влиятелните хора не биха искали да стигне до обществото. Често се случва журналистите да попаднат на информация за нередности, извършвани от управляващите. Задължение на журналистите е да разкрият тази информация.

Факт: Нещо, за което може да бъде доказано, че е истина.

Мнение: Размисли по даден въпрос, незадължително подкрепени с факти, а по-често предизвикани от емоция.

Информирано мнение: Размисли по даден въпрос на човек, който добре запознат с факти, изследвания, тенденции или личен опит по темата.

/източник: Б. Джамбазова, Радев И., Черешева М., Димитров М., Петрова С., Мишкова Ю. - „Медийна грамотност в класната стая“, София 2019 © Асоциация

Работа по казус „Новина“:

Учениците се разделят на групи. На всяка група се раздава приложение 1.

Всяка група обсъжда събитието, търси различна информация в интернет за него и набелязва основните моменти. Опорните точки са в приложение 1.

Учителят се намесва и помага при необходимост.

Представяне на резултатите от групите чрез дискусия, в която участват и останалите ученици.

Самостоятелна работа

Задача: От предоставения текст от приложение 1. Създайте по групите табло/презентация с вмъкване на подходящи картинки / рисунки, кратко пояснение под препоръката защо е важна да се спазва тя, оформление като дизайн.

Домашна работа

На учениците се препоръчва да сложат на видно място къщи текста от приложение 1, за да могат и хората в семействата им да се запознаят с него.

Ресурси:

Приложение 1.

1. Вместо да четете тълкуване на определено събитие или текст, или да слушате реч за определени факти, намерете оригинала и преценете сами неговото съдържание. След това, ако желаете, се запознайте с това, което казват другите за него.
2. Когато гледате репортаж от определено събитие и слушате интервю с участник, винаги имайте предвид, че то съдържа неговата гледна точка и мнение. Може истината да се различава от емоционалния разказ на очевидец или от някой, който просто е бил наблизо и е чул какво говорят хората около него.
3. Ако събитието е много хаотично – тероризъм, природно бедствие, по-добре се въздържавайте да го следите на живо. Репортерите се стараят да проследяват ситуацията на живо, дори когато нямат нова надеждна информация. В подобни хаотични събития понякога се предлага неистинна информация, обвинение на невинни хора. Тези събития много силно ангажират емоционално, но търсете актуална информация няколко пъти през деня, преди да си съставите мнение за цялостната картина. Тогава има време да постъпят всички подробности.
4. Добрата журналистика цели обективност, но е напълно нормално да има медийни пристрастия. Винаги ги имайте предвид и слушайте критично информацията.
5. Четете и гледайте събитието чрез много канали и много интервюиращи репортери. Така можете да създадете обективна преценка.
6. Търсете от различни източници и сравнявайте разликите. Винаги имайте преценка за това кое е факт и кое е мнение. „Мисля“, „вероятно“, „може би“ – медията е предпазлива, защото нямат достатъчно информация. Версията все още не е обективен факт.
7. Внимавайте за съобщения от анонимни източници. Това са от хора, които са слабо заинтересовани от новината, но имащи интерес да предизвикат внимание към нея. Много сайтове печелят от реклами от повишеното посещение в тях. Анонимността им ги освобождава от отговорност.
8. Проверявайте новините, преди да ги разпространявате. Преди да споделите невероятно и сензационна новина, проучете я. Потърсете допълнителна информация или контекст, който може да е пропуснат. Прочетете мненията за нея. Преценявайте мненията от какви хора идват, как са написани, звучат ли компетентно.
9. Споделяйте внимателно новините и ги гледайте критично.

Източници за разработка на урока:

<https://www.youtube.com/watch?v=q-Y-z6HmRqI>

Христова К., „Медийна грамотност през дистанционно обучение“ - Наръчник за учители с уроци за 5, 6 и 7 клас, Коалиция за медийна грамотност с подкрепата на Фондация „Америка за България“;

Б. Джамбазова, Радев И., Черешева М., Димитров М., Петрова С., Мишкова Ю. - „Медийна грамотност в класната стая“, София 2019 © Асоциация на европейските журналисти – България <https://bit.ly/3GI9on1>

Как да намерим източник на снимка?

Автор на урока: Деяна Пейкова

Предмет	Тема	Компетентности	Дигитално-медийни компетентности
Гражданско образование	Фалшиви новини и борба с невярна информация	Знае, че трябва да проверява информацията от медиите, преди да ѝ се довери и сподели	Формиране на умения за проверка на източника на дадена снимка

Нови понятия: източник на снимка

Ход на урока:

Въвеждаща дейност

Контекст на урока:

Тема: Войната в Донбас и движението Save Donbass People

Какво се случва в района на Донбас от 2014 г.?

(В Google напишете „Какво е движението „Спасете хората на Донбас?“)
Прочетете за това движение, за да разберете по-добре контекста.

Основна дейност №1

На учениците се представя следното изображение:

В Google Images напишете тези ключови думи: Save Donbass People.

Сега вижте първите 20 или повече резултата/попадения:

- Колко изображения на деца виждате?
- Почти сигурно ще видите и изображението на детето на тази снимка.

В тази дейност ще потърсим произхода на тази снимка с помощта на „TinEye“.

Tiny Eye => TinEye => уебсайт за обратно търсене на изображения.

Първо вижте обяснението по-долу:

How to use TinEye

Using **TinEye**, you can search by image or perform what we call a reverse image search. You can do that by uploading an image or searching by URL. You can also simply drag and drop your images to start your search.

TinEye constantly crawls the web and adds images to its index. Today, the TinEye index is over **56.0 billion images**.

Upload an image from your computer or mobile device by clicking the upload button to locate the image you wish to search for.

To search by URL, copy and paste an image url address into the search box.

Drag an image from a tab in your browser and drop it in a browser tab where TinEye is open.

Copy and paste an image from your clipboard.

Стъпки на сайта на TinEye:

а. Отидете на уебсайта на TinEye => TinEye.com Имате 2 възможности за избор:

о Щракнете върху бутона КАЧВАНЕ и качете снимката, ако сте я запазили ИЛИ -

о Копиране и поставяне/Въведете URL адреса на снимката в полето „поставете или въведете URL адрес на изображение“. Дори самото копиране/поставяне на самата снимка работи!

б. След това ще видите списък с „Резултати“. Искате да видите този списък в ред, започващ с най-старото (във времето) публикувано изображение. Така:

° С. Отляво ще има „падащо“ меню – изберете „Сортиране по най-стари“.

в. Сега вижте резултатите... Прочетете къде пише „Първо намерено“.

г. Коя е първата дата на публикуване на тази снимка?

д. Прегледайте резултатите, докато видите връзка, която е на език, който можете да прочетете, и кликнете върху нея или копирайте информацията в преводач. (за англоговорящите това може да е например сайтът „Wikimedia“). Прочетете за това!

е.Опитайте се да отговорите на тези 3 въпроса:

о Откъде НАИСТИНА идва тази снимка?

о Кога и защо тази снимка е станала „вирусна“ в интернет?

о Беше ли наистина засегнато това момиченце от конфликта в Донбас?

Обобщение

Дискусия с учениците:

Защо този вид снимка се използва по този начин?

Защо се използват изображения на деца?

Какви инструменти можем да използваме, за да проверим източника на изображение?

Източник: дейността е проведена по време на квалификационен курс на Europass Teacher academy.